

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete

Barnfri- ett lyckligt utanförskap

En kvantitativ studie av barnfria kvinnors livstillfredsställelse och utanförskap

Författare: Nikolina Rosgardt & Casandra Lindh

Handledare: Gergei Farkas

Examinator: Dino Viscovi

Termin: HT19

Ämne: Sociologi

Nivå: Grundnivå

Abstract

Authors: Casandra Lindh and Nikolina Rosgardt

English title: Childfree Women - Happy Outsiders

Keywords: Voluntary childlessness, childfree, life satisfaction, alienation, stigmatization.

Through quantitative methods, we sought answers to the questions “Can one identify systematic differences in perceived life satisfaction among childfree women and mothers?”, “Can one identify systematic differences in perceived alienation among childfree women and mothers?”, and “Is it possible to apply Link and Phelan’s model of stigmatization to childfree women as a group?” We reached our conclusions by constructing and distributing a survey to our target group. We then analyzed the 215 responses by applying Veenhoven’s theory of happiness and tested the results against Link & Phelan’s model of stigmatization. Our results show that there are no distinct differences in perceived life satisfaction between mothers and childfree women per se. Instead, the difference is in a woman’s satisfaction with the outcome of her choice, regardless of her choice. However, we did find that childfree women tend to feel more excluded when compared to women with children. This indicates strongly integrated pronatalist norms in the Swedish society and contributes to the possible stigmatization of childfree women.

Nyckelord

Frivillig barnlöshet, barnfrihet, livstillfredsställelse, utanförskap, stigmatisering

Tack

Vi vill börja med att tacka vår handledare Gergei Farkas som bidragit med stöd och råd under hela processen, från tanke till färdig uppsats. Vi vill även tacka samtliga respondenter för era svar på vår enkät, ni möjliggjorde denna studie!

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	<i>Syfte och problemformulering</i>	5
1.2	<i>Centrala begrepp</i>	7
1.2.1	Barnfrihet / frivilligt barnlöshet	7
1.2.2	Mödrar	7
1.2.3	Livstillfredsställelse	7
1.2.4	Utanförskap	7
1.2.5	Norm	8
1.2.6	Pronatalistiska normer	8
1.2.7	Stigmatisering	8
2	Tidigare forskning	9
2.1	<i>Barnfrihet som normbrott</i>	9
2.2	<i>Anledningar till att välja barnfrihet</i>	10
2.3	<i>Attityder till barnfrihet</i>	11
2.4	<i>Föräldraskap och den upplevda lyckan</i>	12
3	Teori	13
3.1	<i>Så ökar du din livstillfredsställelse</i>	13
3.2	<i>Fyra steg till stigmatisering</i>	14
4	Metod	16
4.1	<i>Val av insamlingsmetod</i>	16
4.2	<i>Population, urval och avgränsning</i>	16
4.3	<i>Operationalisering och enkätkonstruktion</i>	17
4.3.1	Beskrivning av variabler	18
4.4	<i>Genomförande</i>	19
4.5	<i>Etiska överväganden</i>	20
5	Resultat och analys	22
5.1	<i>Deskriptiv statistik</i>	22
5.2	<i>Livstillfredsställelse beror på mer än barn</i>	28
5.3	<i>Det bekräftade utanförskapet</i>	29
5.4	<i>Att förstå utanförskap genom en stigmatiseringsmodell</i>	32
5.4.1	Alla kvinnor vill, bör och kan få barn	32
5.4.2	Det är onaturligt att inte vilja ha barn	34
5.4.3	När "de" skiljer sig från "oss"	36
5.4.4	Kan 1+2+3 bli 4?	37
5.5	<i>Felkällor</i>	38
6	Slutdiskussion	40
6.1	<i>Kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till livstillfredsställelse?</i>	40
6.2	<i>Kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till utanförskap?</i>	40
6.3	<i>Går det att applicera Link och Phelans stigmatiseringsmodell på gruppen barnfria kvinnor?</i>	41
6.3.1	Stämpling	41
6.3.2	Negativ stereotypisering	41
6.3.3	Uppdelning av "oss" och "dem"	42
6.3.4	Diskriminering och statusförlust	42
6.4	<i>Sammanfattande slutsatser</i>	43
6.5	<i>Förslag på vidare forskning</i>	44
7	Referenslista	46

Bilagor

Bilaga 1: Enkät	50
Bilaga 2: Text till respondenter	50

1 Inledning

”Normerna i samhället gör att människor förväntas vilja leva ett och samma liv. Man ska träffa någon, gifta sig, och därefter skaffa barn. Dessa normer är så starka att människor fortfarande blir förvånade över att andra inte vill leva efter den mallen” - Rita, 55 år (Rosgardt, 2019:14).

“Som kvinna borde man vilja skaffa barn. Många påstår att det grundar sig i en idé om att det är kvinnans syfte i livet. Så om en kvinna väljer att frivilligt avstå från att skaffa barn så är det något fel på henne” - Charlotte, 36 år (Rosgardt, 2019:18).

Dessa utsagor kommer från två kvinnor som frivilligt valt att avstå föräldraskapet och gemensamt för citaten är att de skildrar deras upplevelser av samhällets normer och omgivningens förväntningar på dem som kvinnor. De beskriver att det finns en generell förväntan på hur man bör leva sitt liv för att framstå som åldersadekvat, men också att det finns en förväntan på dem som kvinnor att vilja ha barn. Deras upplevelser kan tolkas grundas på samhällets normer om att barnalstrandet ligger i människans egna natur och att det därmed finns en föreställning om att alla människor någon gång i livet vill ha barn (Peterson, 2011: 5, 9). Deras upplevelser kan fortsättningsvis också grundas i föreställningen om ett heteronormativt livsmanus, det vill säga att det råder sociala föreställningar om att man, beroende på biologiskt kön, förväntas göra vissa saker under en viss ålder och därmed följa ett förväntat livsförlopp (Ambjörnsson & Bromseth, 2010:204-205). Exempelvis förväntas kvinnor i fertil ålder vilja bli mödrar, vilket således bidrar till att frivilligt barnlösa kvinnor anses avvika från det förväntade livsförloppet. Då dessa normer är så djupt rotade i vårt samhälle tabubeläggs och exkluderas diskussioner om att inte vilja ha barn vilket leder till att den grupp av människor som frivilligt väljer att avstå föräldraskapet osynliggörs (Johansson, 2014: 200).

1.1 Syfte och problemformulering

Vi började denna studie med ett övergripande intresse för barnfrihet snarare än en direkt problemformulering, och vi har med studiens gång letts fram till ett tydligare urkarvat syfte. Vårt sociologiska intresse för detta område är att förstå om valet att inte skaffa barn, i jämförelse med valet att skaffa barn, kan påverka den generella livstillfredsställelsen och hur ett eventuellt

utanförskap kan förstås. I relation till utanförskapet avser vi också testa Link och Phelans stigmatiseringsmodell och undersöka om denna är möjlig att applicera på barnfria kvinnor.

Mycket av den tidigare forskning som gjorts inom frivillig barnlöshet påvisar att den grupp av människor som identifierar sig som frivilligt barnlösa blir stigmatiserade, detta eftersom deras val bryter mot samhällets normer. Stigmatiseringen har vidare bidragit med ett rapporterat utanförskap bland frivilligt barnlösa (Johansson, 2014: 221). Utanförskapet bygger bland annat på en upplevelse av att omgivningen ständigt ifrågasätter och misstror personernas beslut att avstå föräldraskapet (Adolfsson, 2013). Detta upplevda utanförskap skulle kunna uppfattas leda till att välbefinnandet påverkas negativt. Dock visar den forskning som genomförts kring ämnet om lycka och livstillfredsställelse att lycka nås när en individ fattar självständiga och informerade beslut (Veenhoven, 2014: 02:15). En individ kan därmed öka sin egen livstillfredsställelse genom att fatta beslut där utfallet av beslutet överensstämmer med ens förväntningar (Veenhoven, 2015:1041). I och med denna forskning bör således personer som är frivilligt barnlösa, uppleva en hög grad av lycka då de anses ha fattat ett självständigt och informerat beslut som, av olika orsaker, baseras på en förväntan om att förbli barnfri kommer generera mer lycka än att skaffa barn. Det blir därmed sociologiskt intressant att undersöka den upplevda livstillfredsställelsen och känslan av utanförskap bland kvinnor som valt att avstå föräldraskapet, i en jämförelse med mödrar. Vi gör denna jämförelse eftersom vi vill kunna säga något om gruppen barnfria kvinnor, och för att kunna göra detta måste denna grupp ställas i jämförelse med en grupp som inte är frivilligt barnlösa.

Det vi tyckte var intressant och som ledde oss framåt i vår problemformulering var just att det finns en föreställning om att dessa personer är stigmatiserade och det finns ett rapporterat utanförskap (Johansson, 2014:221). Men samtidigt visar forskning om lycka/livstillfredsställelse att de som är barnfria verkar uppleva nivån av livstillfredsställelse någorlunda jämnt över tid, detta medan mödrar upplever en pik just när barnet är nyfött för att sedan ha en något nedåtgående kurva efter detta. (Myrskylä & Margolis, 2014:1843). Detta tyckte vi var intressant och värt att forska vidare om.

Syftet blir därmed att undersöka om den upplevda livstillfredsställelsen samt utanförskapet tenderar att skilja sig åt mellan barnfria kvinnor och mödrar. Vi ämnar även undersöka om det eventuella utanförskapet kan vara en indikator på en stigmatisering. Detta avser vi uppnå genom kvantitativa metoder där vi söker svar på följande frågeställningar:

- Kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till livstillfredsställelse?
- Kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till utanförskap?
- Går det att applicera Link och Phelans stigmatiseringsmodell på gruppen barnfria kvinnor för att förstå det eventuella utanförskapet?

1.2 Centrala begrepp

1.2.1 Barnfrihet / frivilligt barnlöshet

Frivillig barnlöshet innebär att en individ självmant avstår från att skaffa barn, utan att hen besitter några fysiska eller medicinska hinder (Johansson, 2014:38; Engwall och Peterson, 2010:13) Begreppet frivillig barnlöshet kommer i denna studie att användas synonymt med *barnfrihet*. Personer som valt att avstå föräldraskapet kommer därmed identifieras som *frivilligt barnlösa* eller *barnfria*.

1.2.2 Mödrar

Kvinnor som har valt föräldraskapet och som därmed har biologiska eller adopterade barn. De respondenter som identifierar sig som mödrar kommer att utgöra studiens kontrollgrupp.

1.2.3 Livstillfredsställelse

Vi kommer att använda Ruut Veenhovens definition av livstillfredsställelse som lyder, “the subjective enjoyment of one’s own life as a whole.” Med denna definitionen tolkar vi livstillfredsställelse som den generella upplevda lyckan, det vill säga hur nöjd en person är med det liv som hen lever (Veenhoven, 2015:1037).

1.2.4 Utanförskap

Utanförskap definierar vi som en individs känsla av att vara utesluten från en gemenskap eller samhällslivet. Detta mäts i högre eller lägre grad på generella grunder. Vi kommer att använda detta begrepp för att tydliggöra det utanförskap som kan upplevas i relation till det val kvinnorna i vår studie gör, och det kommer att användas i relation till stigmatiseringsprocessen där utanförskap ingår.

1.2.5 Norm

Stafford och Scott beskriver normer som “shared belief that a person ought to behave in a certain way at a certain time” (Stafford & Scott, 1986:81 refererat i Link & Phelan, 2001:365). Normer är därmed de delade föreställningar om hur en person bör förhålla sig till i specifika situationer, där man förväntas agera på ett visst sätt.

1.2.6 Pronatalistiska normer

Sociala föreställningar om att barnaltrandet ligger i människans egna natur och att alla människor någon gång i livet vill ha barn (Peterson, 2011:5, 9. Engwall och Peterson, 2010:257). De pronatalistiska normerna innebär således att det finns en föreställning om att alla som kan *bör* få barn.

1.2.7 Stigmatisering

Vi kommer att använda Link och Phelans omkonstruktion av Goffmans benämning på stigma som är när en människa blivit utstött på grund av att hen besitter en misskrediterande egenskap. Link och Phelan menar att stigma existerar när komponenterna 1) stämpling, 2) negativ stereotypisering, 3) uppdelningen av oss och dem, samt 4) statusförlust och diskriminering konvergerar under en maktsituation.

2 Tidigare forskning

I detta kapitlet kommer vi att presentera relevant forskning som tidigare gjorts i ämnet om frivillig barnlöshet och lycka, och vidare redogöra hur det knyter an till vår undersökning.

2.1 Barnfrihet som normbrott

Frivillig barnlöshet är ett socialt fenomen som innebär att en individ frivilligt väljer att avstå från att skaffa barn, utan att hen besitter några medicinska eller fysiska hinder. Den forskning som gjorts kring ämnet konstaterar frivillig barnlöshet som normbrytande då det avviker från samhällets normer om barnskaffandet och föräldraskapet (Engwall & Peterson, 2010:23). Detta har gjort att människor som aktivt väljer att avstå från föräldraskapet ses som en stigmatiserad grupp, vilket redovisas både i artikeln *Stigma management among the voluntarity childless* av Kristin Park (2002), men också i Helen Petersons artikel *Barnfri: en stigmatiserad position* (2011). Peterson menar att stigmatiseringen beror på att barnfria personer bryter mot de pronatalistiska normerna som finns i samhället, vilket hon förtydligar är de föreställningar som finns om att reproduktion är en del av människans naturliga drift (Peterson, 2011:9). De pronatalistiska normerna diskuteras även i Kristina Engwall och Helen Petersons bok *Frivillig Barnlöshet* (2010). Engwall och Peterson förklarar nämligen att det finns ”tydliga förväntningar kopplade till olika livsfaser,” det vill säga att man förväntas göra vissa saker under en viss ålder (Engwall & Peterson, 2010:260). Detta innebär därmed att det finns en samhällelig förväntan på att personer som befinner sig i den vuxna livsfasen ska, eller åtminstone ska vilja, skaffa barn. Att de pronatalistiska normerna ska vara orsaken till att frivilligt barnlösa personer stigmatiseras kan, fortsättningsvis, även tolkas i Monica Johanssons avhandling *I Moderskapets Skugga* (2014). Johansson förklarar att det existerar ett ”antagande om att alla kvinnor vill, bör och kan få barn” (Johansson, 2014:220). Detta antagande förklaras med hjälp av Johanssons idé om det obligatoriska moderskapet. Johansson menar nämligen att moderskapet förväntas av kvinnor eftersom det är kvinnors ”reproduktiva förmåga” som definierar dem som grupp (Johansson, 2014:64, 81). Således menar Johansson att om en kvinna väljer att inte skaffa barn bryter hon därmed mot det obligatoriska moderskapet (Johansson, 2014:158).

Vi anser att ovan nämnd forskning blir relevant för vår studie då den redogör problematiken med frivillig barnlöshet, pekar på den bakomliggande orsaken till varför ämnet uppfattas vara normbrytande, samt belyser dess sociologiska relevans.

2.2 Anledningar till att välja barnfrihet

Mycket av den forskning som finns i ämnet behandlar just varför man väljer att avstå från föräldraskapet (Tanturri & Mencarini, 2008; Basten, 2009; Veevers, 1974; Tocchioni, 2018). Men det finns en del variation i hur man riktar in sig på att studera detta. Som vi kan se i Ariane Kemkes-Grottenthalers artikel *Postponing or rejecting parenthood? Results of a survey among female academic professionals*, så finns det en tendens att kvinnor väljer att skjuta på moderskapet på grund av sin karriärsbildning, men det finns också de som väljer att helt avstå till förmån för karriärer. Hon menar även att i vissa fall där kvinnor väljer att avstå föräldraskapet så bör det ses mindre som ett val och mer som ett tvång att välja mellan karriär eller föräldraskap (Kemkes-Grottenthaler, 2003:213-214).

Krista Brumley beskriver i sin artikel hur barnfrihet hänger ihop med livsstilen och hur det påverkas av samhällets förväntningar (Deflem, 2008:180; Settle & Brumley, 2014). Hon skriver att faktorerna som bidrar till att välja en barnfri livsstil är komplexa och många, förekommande faktorer är bland andra ålder, relationsstatus och etnicitet. Forskningen visar att det inte var individuella karaktärsdrag som avgjorde om man skulle vilja ha barn eller ej utan det berodde i allra högsta grad på en gemensam tro om att moderskapet inte skulle tillåta den livsstil de eftersträvade, men också upplevelsen av att inte kunna nå upp till samhällets standard kring hur en "bra moder" ska vara. Precis som Kemkes-Grottenthaler beskriver även Settle och Brumley två kategorier av frivilligt barnlösa; de som aktivt väljer ett barnfritt liv, och de som avvaktar med att fatta ett beslut men är okej med tanken på att förbli barnlösa. Det finns en generell uppfattning att den barnfria livsstilen har sina fördelar, till exempel slipper man den extra kostnad det innebär att bli förälder eller personliga och sociala begränsningar som detta kan innebära. Det är med dessa beskrivningar, av att inte behöva ge upp en bit av sin frihet, som kvinnor beskriver fördelarna med en barnfri livsstil som också framkommer i flertalet studier (Kemkes-Grottenthaler, 2003:213; Settle & Brumley, 2014; Bloom & Pebley, 1982).

Härnäst följer ett annat förhållningssätt till frågan om varför man väljer barnfrihet. Avison och Furnham fokuserar på personlighetsdrag i relation till valet att förbli barnfri eller ej, vilket som bekant Settle och Brumley tar avstånd ifrån. De har utfört en kvantitativ studie där 780 vuxna har fått svara på en enkät där man avser undersöka de "fem stora personlighetsdragen" bland annat, men även personlighetsdrag såsom självständighet, viljan att skaffa familj och barn eller viljan att förbli barnfri (Avison & Furnham, 2015:45). Avison och Furnham har sett att de frivilligt barnlösa kvinnorna tenderar vara mer högutbildade än snittet,

vilket eventuellt skulle kunna förklaras med att man tvingas välja karriär eller barn, och är man då högutbildad tenderar man i högre utsträckning satsa på sin karriär. Det finns dock ett undantag i de kvinnor som utbildar sig inom undervisning och sjukvård vilka tenderar skaffa barn i högre utsträckning än andra utbildade kvinnor. Man har också sett att frivilligt barnlösa kvinnor tenderar ha högre inkomst, vara anställda inom professionella och ledande yrken, dessutom tenderar de bo i mer urbana områden. Det intressanta här är att det samma inte alls gäller för män. Generellt sett tenderar män bli uteslutna till viss grad när man pratar frivillig barnlöshet och det förklaras med att det är enklare att undersöka fenomenet hos kvinnor tack vare klimakteriefasen som alla kommer in i, för män är det inte lika ”säkert” att undersöka. De menar också att beslutet att förbli barnfri upplevs större för kvinnor, möjligtvis för att de ofta är de som är hemma och tar hand om barnen (Avison & Furnham, 2015:46-47)

2.3 Attityder till barnfrihet

Likt Josefine Adolfssons bok *Ingens Mamma* (2013), visar även Monica Johanssons avhandling *I Moderskapets Skugga* att barnfria kvinnor ofta upplever att de blir ifrågasatta av omgivningen, och att detta därmed leder till ett upplevt utanförskap (2014:221). Detta upplevda utanförskap kan stödjas med Lawrence G. Calhoun och James W. Selbys studie *Voluntary Childlessness, Involuntary Childlessness, and Having Children* (1980) som visar att det finns en negativ syn på barnfria par. Studien visar också att barnfria kvinnor uppfattas besitta fler negativa karaktärsdrag till skillnad från ofrivilligt barnlösa personer eller personer med barn (Lawrence G. & Selby, 1980:182-183). Liknande resultat har även framkommit i andra studier (Letherby, 2002; Gillespie, 2001:142). Studien *Attitudes Toward Voluntary and Involuntary Childlessness* påvisar att barnfria par anses vara olyckliga, ensamma och okänsliga, samt att de skulle vara mindre drivna och omtänksamma (Lampman & Dowling-Guyer, 1995:220-221). I artikeln *Attitudes towards the Childless Spouse* redogör Rolf A. Peterson resultat som visar på att barnfria par, och framförallt barnfria kvinnor, betraktas av samhället som omogna, själviska och avvikande (1983:321). Dessa negativt associerade egenskaper kan anses vara en del av diskrimineringen som konsekvens av den stigmatisering som barnfria upplever (Park, 2002; Peterson, 2011). Peterson och Engwall belyser fenomenet på ett sätt där de talar om hur samhället är uppbyggt för att främja föräldrar och diskriminera frivilligt barnlösa (Peterson & Engwall, 2016:542, 548). I studien *Through the Lenses of Gender, Race, and Class: Students' Perceptions of Childless/Childfree Individuals and Couples* (Koropecykj-Cox et al., 2007) om unga vuxnas uppfattningar om barnlöshet påvisas däremot ett annat resultat. Studien visar att unga vuxna inte har några negativa uppfattningar angående människors val om föräldraskap,

och att barnfria par istället upplevs ha en bättre relation än par med barn (Koropeckyj-Cox et al., 2007:425).

Vi anser att forskningen som påvisar de attityder som finns kring frivillig barnlöshet är av relevans för vår studie eftersom det eventuellt kan anses vara en bidragande faktor till att utanförskapet existerar. Resultatet från den tidigare forskningen ligger delvis som grund för vår studie då det var det rapporterade utanförskapet som väckte vårt intresse att undersöka livstillfredsställelsen bland barnfria kvinnor och hur dessa egenskaper interagerar.

2.4 Föräldraskap och den upplevda lyckan

I Thomas Hansens studie *Happiness and Parenthood: a Review of Folk Theories Versus Empirical Evidence* (2011) diskuteras föräldraskap och dess påverkan på lycka och den generella livstillfredsställelsen. Studien visar på att det existerar en allmän uppfattning om att barnskaffandet bidrar till ett meningsfullt liv, och att ett liv utan barn därmed blir mindre givande och mer ensamt. Dock visar de empiriska bevisen motsatsen, att “people are better off not having children” (Hansen, 2011:51). Detta eftersom föräldrar utsätts för stressfaktorer som “cancel out or exceed” de känslomässigt positiva aspekterna som ett liv med barn ger (Hansen, 2011:51). Liknande resultat återfinns i Mikko Myrskylä och Rachel Margolis studie *Happiness: Before and After the Kids* (2014). Deras resultat visar på att livstillfredsställelsen toppar under åren efter det första barnets födelse för att sedan återgå till samma nivå som innan man fick barn. Resultatet visar, fortsättningsvis, att livstillfredsställelsens ökning sker redan innan födelsen av första barnet vilket indikerar på att även indirekta faktorer påverkar, liksom själva partnerformationen (Myrskylä och Margolis, 2014:1843).

Denna forskning blir relevant för studien eftersom föräldraskapet är en del av vår undersökning. Detta kan hjälpa oss att analysera vårt resultat och eventuellt förstå de skillnader som möjligtvis kan observeras mellan barnfria kvinnor och mödrar.

3 Teori

I detta kapitlet kommer vårt teoretiska ramverk att presenteras. Vi kommer att utgå från Ruut Veenhovens teori om lycka och livstillfredsställelse (2014), samt Bruce G. Link och Jo C. Phelans teori om stigma (2001). Veenhovens teori kommer att användas eftersom teorin beskriver hur man själv kan uppnå en högre känsla av livstillfredsställelse, medan begrepp som presenteras i Link och Phelans teori kommer vara behjälpliga för att förstå det eventuella utanförskap som barnfria kvinnor kan uppleva.

3.1 Så ökar du din livstillfredsställelse

Ruut Veenhoven beskriver i sin artikel *Informed Pursuit of Happiness* (2014) att lycka till viss del beror på faktorer som människan inte kan rå för, såsom ärftlighet och slumpen. Men Veenhoven menar också att en stor del av människors upplevda lycka beror på saker som individen själv kan kontrollera, såsom de val hen gör (Veenhoven, 2015:1040). När individer fattar beslut så gör de ofta det med avsikten att beslutet kommer att gynna dem eller göra dem lyckligare antingen långsiktigt eller kortsiktigt. Exempelvis så strävar en individ efter att välja en karriär som till exempel uppfyller ett intresse eller genererar en viss inkomst då de antar att det kommer resultera i mer lycka. Om känslan som man upplever efter att man gjort sitt val överensstämmer med den förväntade lyckan som man hoppades uppnå, så ökar den upplevda livstillfredsställelsen. Men i de fall där den lycka man förväntades uppnå genom ett val inte överensstämmer med det man känner efter genomförandet av valet, så sjunker den upplevda livstillfredsställelsen hos individen. Exempelvis när en individ tackar ja till ett jobb i en annan stad som är bättre betalt för att hen antar att en högre inkomst kommer att generera mer lycka, men det slutar med att hen istället är olycklig eftersom pendlingen innebar en försämring av den upplevda lyckan vilket inte var förutspått (Veenhoven, 2015:1041). Veenhoven menar således att man kan öka sin livstillfredsställelse genom att vara bättre informerad över vad ens val genererar för påföljder eller utfall. För att kunna fatta mer informerade och självständiga beslut menar Veenhoven att man därmed först måste veta “how such choices tend to work out for the happiness of most people” för att sedan ta reda på “how such choices have worked out for people like you” och slutligen “how it does work out for your own happiness once you have made that choice” (Veenhoven, 2015:1041). Innan man fattar viktiga beslut som kan komma att påverka den upplevda livstillfredsställelsen så bör man ta reda på påföljderna och utfallen av beslutet genom att granska andra som redan har fattat beslutet och jämföra deras utfall med individer som valt att avstå från samma beslut. När det gäller familj- och barnfrågan så menar

Veenhoven att man endast kan fatta ett informerat beslut om man granskar och jämför den upplevda lyckan hos likasinnade människor som valt att skaffa barn med likasinnade människor som valt att avstå från att skaffa barn (Veenhoven, 2015:1042).

Veenhovens teori blir relevant för vår uppsats eftersom den fördjupar förståelsen för hur en högre grad av livstillfredsställelse kan uppnås, och vi kommer att tillämpa denna kunskap i studiens resultat- och analysdel där vi tolkar kvinnornas livstillfredsställelse. Begreppet lycka, eller livstillfredsställelse kommer att användas synonymt med varandra liksom Veenhoven använder happiness och life satisfaction synonymt. Detta begrepp kommer vi att använda för att möjliggöra analys av påföljden av kvinnornas val och hur detta eventuellt har påverkat deras upplevda lycka eller livstillfredsställelse.

3.2 Fyra steg till stigmatisering

I artikeln *Conceptualizing Stigma* utvecklar Bruce G. Link och Jo C. Phelan konceptet stigma utifrån Erving Goffmans definition. Goffman menar att stigma är “en egenskap som är djupt misskrediterande” och genom att besitta denna egenskap riskerar man att bli kastmärkt och utstött (Goffman och Matz, 2011:10-11). Detta utvecklar Link och Phelan genom att utforma en ny stigmatiseringsmodell. De menar att stigma existerar när sammanhängande komponenter konvergerar under en social, ekonomisk eller politisk makt (Link och Phelan, 2001:367, 375). De fyra komponenterna som Link och Phelan presenterar genom sin stigmatiseringsmodell är stämpling, negativ stereotypisering, uppdelningen av *oss* och *dem*, samt diskriminering och statusförlust. För att stigma ska existera måste dessa komponenter förekomma tillsammans i en maktsituation som leder till att stigmakomponenterna uppstår (Link och Phelan, 2001:367).

Den första komponenten i stigmatiseringsmodellen är *stämpling*. Link och Phelan menar att människor besitter många olika egenskaper som skiljer dem åt. Vissa egenskaper, såsom ens ögonfärg eller vad man gillar för mat, anses ha väldigt liten betydelse i vårt samhälle och kan därmed förbises medan andra egenskaper, såsom hudfärg och sexuell läggning, utmärks och stämplas. Link och Phelan menar således att tid och rum spelar en avgörande roll i vilka egenskaper som stämplas i samhället (Link och Phelan, 2001:367-368). Besitter man en egenskap som socialt anses vara dålig så riskerar man att bli stämplad vilket fortsättningsvis kan leda till *negativ stereotypisering*. Detta är stigmatiseringsmodellens andra komponent, vilket innebär att man associeras med andra oönskade kvaliteter (Link och Phelan, 2001:368-369). Att bli förknippad med oönskade kvaliteter på grund av att man stämplats för att man besitter en annan “dålig” egenskap innebär, enligt Link och Phelan, att man

stereotypiseras negativt. Detta kan vidare bidra till den tredje komponenten i stigmatiseringsmodellen: *uppdelningen av oss och dem*. Genom att stämpla en person på grund av att hen besitter en “dålig” egenskap och därefter stereotypisera personen genom att förknippa hen med andra oönskade egenskaper ger upphov till en tro om att den stämplade personen är avvikande och annorlunda. Detta bidrar fortsättningsvis till en uppdelning mellan “oss” och “dem” där stämplade personer tillhör “dem” eftersom de skiljer sig från “oss” (Link och Phelan, 2001:370).

Om uppdelningen fortsättningsvis leder till att en stämplad grupp upplever *diskriminering och statusförlust* så har det lett till att gruppen har stigmatiserats. Diskriminering och förlust av status är nämligen Link och Phelans fjärde och sista komponent i stigmatiseringsmodellen. De menar att om man har stämplats och blivit förknippad med oönskade egenskaper så har man också upplevt en statusförlust eftersom man har fallit i statushierarkin (Link och Phelan, 2001:371). Detta kan vidare leda till att en stigmatiserad person diskrimineras, både på en mikro- men även på en makronivå (Link och Phelan, 2001:372-373). Exempel på detta skulle vara om en person blir nekad ett jobb på grund av att hen har ett ovanligt namn.

Vi anser att Link och Phelans stigmatiseringsmodell blir relevant vid analysen av vårt empiriska material eftersom den bidrar till en ökad förståelse för den process som sker vid en stigmatisering. Vi vill prova om denna modell kan appliceras på barnfria kvinnor och om den kan användas för att förklara det eventuella utanförskap som våra respondenter rapporterar.

4 Metod

4.1 Val av insamlingsmetod

Vår avsikt med denna studie var att mäta livstillfredsställelse och undersöka utanförskap i en jämförelse mellan två grupper. Vår ursprungliga tanke var att använda befintliga data för att kunna analysera detta problem, men då vi inte fann något datamaterial av relevans beslutade vi oss för att samla in vårt egna empiriska material med hjälp av en enkätundersökning. Vi såg att det fanns en fördel med att använda kvantitativ metod, till skillnad från kvalitativ, eftersom vi kunde rikta oss till ett större antal respondenter. Användandet av en enkätstudie möjliggjorde även möjligheten att enklare nå ut till båda våra grupper, och då vår ambition var att undersöka om det existerar några systematiska skillnader på den upplevda livstillfredsställelsen och utanförskapet mellan barnfria kvinnor och mödrar så ansåg vi att det fanns ett behov av att nå ut till ett stort antal respondenter för att öka studiens generaliserbarhet. Hade vi istället varit intresserade av dessa personers utsagor om deras upplevelse av utanförskap och livstillfredsställelse så hade kvalitativ metod varit lämpligare.

4.2 Population, urval och avgränsning

Mot bakgrund av de argument som Avison och Furnham för, kommer även vi i vår studie att fokusera på kvinnor (2015:46-47). Vår population är därmed alla kvinnor i Sverige som antingen är mödrar eller som valt att avstå moderskapet. Då barnfria kvinnor kan anses vara en minoritetsgrupp så blir det intressant att lägga fokus på dessa kvinnor. Genom att ställa denna grupp av kvinnor i relation till en kontrollgrupp, det vill säga kvinnor med barn, vill vi se om vi kan skönja några skillnader eller likheter de två grupperna emellan.

Vi har delvis gjort ett kvoturval då vi utgått från vissa egenskaper som våra respondenter ska ha och därefter valt ut vilka som ska svara på enkäten. Vi har valt att distribuera enkäten i två Facebook-grupper, en som heter "barnfri" och en annan som heter "föräldrar och barn", samt i ett öppet forum "Allt för föräldrar". Detta gjorde vi för att personerna i den ena Facebook-gruppen, samt i forumet, besitter egenskapen att vara förälder och personerna i den andra Facebook-gruppen besitter egenskapen av att vara barnfri. Utifrån just dessa egenskaper har vi valt att ha dessa personer i vårt urval.

Då vi egentligen är intresserade av två delvis separata populationer, kan man säga att dessa är två olika undergrupper i studien. Undergrupp 1 innefattar de kvinnor som är barnfria, som också är huvudgruppen för vår studie, undergrupp 2 innefattar de kvinnor som

har barn och som utgör vår kontrollgrupp. Detta val har vi gjort av två anledningar. Till att börja med hade vi inte tillgång till en perfekt urvalsram, det vill säga en förteckning över alla barnfria kvinnor och alla mödrar i Sverige. Då valde vi att istället vända oss till två Facebook-grupper som vänder sig till just dessa personer vi är intresserade av. Där vet vi att vi kan få tag på de personer vi vill få ut enkäten till. Det är också ett sätt för oss att få ut enkäten till så många som möjligt, så fort som möjligt. På grund av att vi var tvungna att göra på detta sätt minskar slumpmässigheten i vårt urval. Men som tidigare nämnt fanns ingen perfekt urvalsram att tillgå så detta var vår lösning för att nå vår population.

4.3 Operationalisering och enkätkonstruktion

Genom vår operationaliseringsprocess har vi funnit mycket nytta och inspiration i att se på och databaser för att se hur andra gått tillväga. Veenhovens forskning har inspirerat oss till vår beroende variabel *livstillfredsställelse* som vi tagit från hans mätningar av *happiness* och *life satisfaction* (2015:1037).

Veenhoven har konstruerat databasen, *World database of happiness*, där han har sammanställt data om just detta ämne. Denna databas har vi gått igenom och funnit vägledning i hur man mäter och operationaliserar begreppet livstillfredsställelse. Men framförallt fick vi tillgång till den frågeställning som på bästa sätt mäter just livstillfredsställelse och som använts i flera miljoner enkätundersökningar världen över (Veenhoven 2014: 06:18). Denna frågeställning lyder "Taking all together, how satisfied or dissatisfied are you with your life as a whole these days?" vilket vi översatte till "Generellt sätt, hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv i helhet" (Veenhoven 2014: 05:55).

Vi har operationaliserat begreppet *utanförskap* med hjälp av Maria Björkmars avhandling där utanförskap beskrivs som en exkludering där de som har ett avvikande beteende är de som står utanför gemenskapen och upplever ett utanförskap (Björkmark, 2014:14). När vi operationaliserat våra beroende och oberoende variabler så har vi även tagit hänsyn till den teori vi förhåller oss till i vår studie för att försäkra oss om att det vi mäter ryms inom dessa ramar. Den tidigare forskningen har också varit väldigt behjälplig under vår operationaliseringsprocess och enkätkonstruktion då den bidragit med värdefulla kunskaper om vad som bör mätas och hur.

När vi konstruerade vår enkät började vi med bakgrundsfrågor såsom kön, ålder, utbildningsnivå, civilstånd, bostadsort, sysselsättning etc. Detta gjorde vi för att kunna

kontrollera för vissa variabler som i tidigare forskning visat sig ha en påverkan på det val man gör men som även kan tänkas ha påverkan på livstillfredsställelsen och det upplevda utanförskapet (Avison & Furnham, 2015:46-47). Därefter utformade vi kvantitativt mätbara frågor som vi predicerade skulle kunna ha effekt på den upplevda livstillfredsställelsen och utanförskapet. Dessa frågor sorterades utefter tre kategorier: frågor om ens val, frågor om ens livsstil, och frågor om omgivningens förväntningar. Detta gjordes mot bakgrund av den tidigare forskningen och det teoretiska ramverk vi tillämpade i uppsatsen. Flertalet av frågorna ställdes med en linjär skala där det fanns en logisk ordning i svarsalternativen, andra frågor var konstruerade som flervalfrågor där man behövde ge alternativet ”vet ej”, ”har ingen partner” och så vidare. Många av bakgrundsfrågorna var kvalitativa som vi sedan fick koda om i SPSS för att kunna kvantifiera dem och därmed möjliggöra analys av variablerna. Se enkätens utformning i bilaga 1.

4.3.1 Beskrivning av variabler

I följande tabell presenteras de variabler som ingår i vår analys, och med hjälp av tabellen kan man även utläsa hur de har kodats in. Detta görs för att förtydliga de variabler som studien baseras på.

Tabell 1: Presentation av variabler som ingår i vår analys.			
Variabel	Fråga	Svarstyp	Svarsalternativ
Livstillfredsställelse	“Generellt sätt, hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv i helhet?”	Linjär skala	1=Mycket missnöjd, 10= Mycket nöjd
Utanförskap	“Hur ofta upplever du utanförskap på grund av ditt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet?”	Linjär skala	1= Aldrig, 10= Alltid
Val av föräldraskap	Kryssa i det alternativ som passar bäst in på dig	Flervals	Jag är frivilligt barnlös/barnfri, Jag har 1 barn, Jag har 2 barn, Jag har 3 barn, Jag har fler än 3 barn
Dummy föräldraskap	Lika som ovan	Flervals	1= Frivilligt barnlös/barnfri, 0= Jag har barn
Civilstånd	Civilstånd	Flervals	Singel, Särbo, Sambo, Gift
Utbildningsnivå	Utbildningsnivå (vilken är din högsta avslutade utbildning?)	Flervals	Ej avslutad grundskoleutbildning, Grundskoleutbildning, Gymnasial utbildning, Grundnivå, Avancerad nivå, Forskarnivå
Bostadsort	Bostadsort (självdefinierad)	Flervals	Landsbygd, Liten stad, Mellanstor stad, Stor stad
Etnicitet	Vart är du född?	Flervals	Svenskfödd, Utlandsfödd
Ekonomi	Hur bra ställt ekonomiskt (hur mycket pengar) tycker du att ditt hushåll har?	Flervals	1= Inte alls bra ställt, 2= Inte särskilt bra ställt, 3= Varken bra eller dåligt, 4= Ganska bra ställt, 5= Mycket bra ställt, 9= Vet ej
Ålder yngsta barn	Om du har ett eller två barn, ange ditt yngsta barns ålder (om du har mer än två barn eller inga barn, gå till nästa fråga)	Flervals	0-2, 3-5, 6-8, 9-11, 12-14, 15-17, 18 eller äldre
Dummy yngsta barn	Lika som ovan	Flervals	1= 0-2, 0= Äldre än 2
Påverkan livsstil	Hur har din livsstil påverkats av ditt val?	Flervals	1= Mycket negativt, 2= Ganska negativt, 3= Både positivt och negativt, 4= Ganska positivt, 5= Mycket positivt, 9= Min livsstil har inte alls påverkats av mitt val
Nöjd	Hur nöjd är du med ditt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet?	Linjär skala	1= Mycket missnöjd, 10= Mycket nöjd
Negativ påverkan socialt liv	Mitt sociala liv har påverkats negativt av mitt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet	Linjär skala	1= Instämmer inte alls, 10= Instämmer helt

Förväntan skaffa barn	Jag har upplevt att det finns en förväntan på mig som kvinna att skaffa barn	Linjär skala	1= Instämmer inte alls, 10= Instämmer helt
Negativa åsikter från omgivningen	Jag upplever att omgivningen har negativa åsikter om mitt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet	Linjär skala	1= Nej inte alls, 10= Ja i hög grad
Omgivningen ifrågasätter valet	Jag upplever att omgivningen ifrågasätter mitt beslut att skaffa barn / avstå föräldraskapet	Linjär skala	1= Instämmer inte alls, 10= Instämmer helt
Försvara valet	Hur ofta upplever du att du måste försvara ditt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet?	Linjär skala	1= Aldrig, 10= Alltid

De svar som har värde 9 i flervalfrågorna har kodats som bortfall för att de inte ingår i en logisk ordning eller för att de bör tolkas som icke-svar. När det gäller variabeln *Utbildningsnivå* har vi i enkäten beskrivit ”grundnivå” som högskole-, kvalificerad högskole-, kandidat-, högskoleexamen eller yrkesexamina, ”avancerad nivå” som yrkesexamina, magister- eller masterexamen, samt ”forskarnivå” som Licentiat- eller doktorsexamen. *Val av föräldraskap* och *ålder yngsta barn* har även kodats om till dummy-variabler som tabellen beskriver, detta eftersom det möjliggör analys där vi enbart var intresserade av skillnaden mellan två grupper.

4.4 Genomförande

Med ett intresse för normer och normbrytande beteenden fann vi ett intresse i att studera det sociala fenomenet *frivillig barnlöshet*. Vi påbörjade därför arbetet med denna uppsats med att läsa på om ämnet och söka bland den tidigare forskningen. Vi kunde snart konstatera att det existerar ett rapporterat utanförskap bland barnfria kvinnor, och vi ställde oss frågan om detta utanförskap förhåller sig till deras upplevda livstillfredsställelse. Vi började därefter att fastställa studiens syfte så att vi vidare kunde klargöra vårt val av metod. Vi beslutade oss för att samla in vårt egna datamaterial genom att genomföra en enkätundersökning då vi inte kunnat hitta ett redan befintligt material av relevans. Innan vi kunde påbörja utformningen av vår enkät behövde vi operationalisera begreppen *livstillfredsställelse* och *utanförskap* för att göra dem mätbara. Vi tog hjälp av teorin om lycka och livstillfredsställelse samt Björkmars studie om utanförskap och gjorde begreppen mätbara. Därefter konstruerade vi vår enkät via Googles webbaserade tjänst *Google Formulär*, och efter att samtliga enkätfrågor blivit godkända av vår handledare publicerade vi vår enkät i den slutna Facebook-gruppen *Barnfri* som är en grupp för dem ”som frivilligt har valt att avstå från att skaffa barn” (Barnfri, 2009). Vi publicerade även enkäten i Facebook-gruppen *Föräldrar och barn*, vilket är en grupp för föräldrar med syftet att ge varandra tips, råd och stöd (Föräldrar och barn, 2013). Vi blev tillåtna tillträde i de båda grupperna efter att vi skrivit en förfrågan där vi redogjorde vilka vi var, syftet med vår studie

och att vi önskade publicera en enkät på deras sida. Då svarsfrekvensen från Facebook-gruppen *Föräldrar och barn* var relativt låg, ansåg vi att vi behövde fler svar av mödrar. Vi valde därför att publicera enkäten i det öppna forumet *Allt för föräldrar*.

Efter cirka en vecka hade vi fått in över 200 svar och vi ansåg att det var dags att föra in resultatet i SPSS och tolka dess utfall, för att sedan påbörja analysprocessen där vi tog hjälp av teori och tidigare forskning (Ahrne och Svensson, 2015:220). Det första vi fick göra i SPSS var att gå igenom alla svar och kolla så att allt såg korrekt ut. Några respondenter hade svarat sin ålder i födelseår, istället för i helår, så dessa fick vi ändra så att de blev anpassade till resterande svar. Vi hade även en respondent som gått igenom enkäten utan att svara på någon fråga, detta hände mest troligt då vi kontrollerade enkäten innan publicering så detta svar fick vi plocka bort. Dessutom hade vi fått in ett svar från en man så för att detta svar inte skulle påverka resultatet så plockade vi bort även denna respondent ur vårt material. Sedan var det dags att koda om kvalitativa variabler och ge dem numeriska värden. När vi gjorde detta så behövde vi koda variablerna lite olika då vissa krävde att vi kodade särskilda svar som *user missing values* därför att de kan, och bör, tolkas som icke-svar. Exempel på detta är då vi ställer en fråga om hur livsstilen har påverkats av det val man gjort, svarsalternativet ”min livsstil har inte alls påverkats av mitt val” blev vi då tvungna att koda som bortfall eftersom det inte ingår i en logisk rangordning. Detta gjordes även med variablerna *påverkan på relationen till min partner* och *ekonomi*. Variablerna *val av föräldraskap*, *ålder yngsta barn*, *civilstånd* och *etnicitet* var vi även tvungna att göra binära, och genom att koda dessa som dummy-variabler kunde vi analysera dessa på ett mer ingående sätt.

4.5 Etiska överväganden

Vi har förhållit oss till Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Dessa forskningsetiska principer är 1) informationskravet, vilket avser att samtliga deltagare i studien skall informeras om syftet med forskningen, 2) samtyckeskravet, vilket innebär att det ska vara frivilligt att delta i studien och att man närsomhelst har rätt att avbryta sin medverkan, 3) konfidentialitetskravet, vilket innebär att alla deltagare i studien ska vara anonyma och att personuppgifter hanteras med konfidentialitet, och 4) nyttjandekravet, vilket innebär att den insamlade informationen endast kommer att användas för forskningsändamålet och kommer inte att distribueras till annan part (Vetenskapsrådet, 2002).

Dessa huvudkrav förhöll vi oss till när vi publicerade vår enkät i de olika Facebook-grupperna och forumet. Eftersom ingen av oss är medlem i någon av dessa grupper och heller inte på etiska grunder kan söka medlemskap bad vi om tillträde via admin för respektive grupp. Detta därför att vi inte ansåg det etiskt försvarbart att söka tillträde till en sluten grupp som ingen av oss egentligen identifierar oss med. När vi fått godkännande att tillfälligt gå med i gruppen för att publicera enkäten och sedan lämna gruppen igen så gjorde vi detta. När vi publicerade enkäten i dessa grupper och i forumet så presenterade vi det övergripande syftet med studien, förklarade att medverkan var frivillig, att man får lov att avbryta sin medverkan om man vill, och förklarade att samtliga deltagare kommer att vara anonyma. Fortsättningsvis försäkrade vi respondenten om att det insamlade materialet endast kommer att användas för vår studie och därmed inte till något annat (se bilaga 2). Innan deltagarna kunde påbörja enkäten redogjorde vi kortfattat för att vi kommer behandla alla svar enligt de etiska huvudkraven, samt ställde frågan om de samtycker till att vi använder den informationen som de uppger i enkäten i vår studie. Detta gjorde vi för att ytterligare säkerställa att vi förhåller oss till de fyra forskningsetiska principerna. Samtliga respondenter gav sin tillåtelse.

5 Resultat och analys

I detta avsnitt ämnar vi söka svar på våra frågeställningar. Vi kommer att inleda avsnittet med att redovisa studiens deskriptiva statistik för att på ett överskådligt vis sammanfatta och karaktärisera materialet. Därefter kommer resultatet redogöras och analyseras tematiskt där avsnitten utgår från varsin frågeställning, detta görs med hjälp av teori och tidigare forskning.

5.1 Deskriptiv statistik

Här kommer vi att presentera univariata och bivariata analyser med hjälp av stapeldiagram och frekvenstabeller. Genom att redovisa denna data kan vi få en tydligare uppfattning av studiens respondenter och hur fördelningen ser ut i de olika egenskaper som är viktiga för studien. Den deskriptiva statistiken ger oss en första överblick på de resultat som studien kommer ge och det är detta som leder oss vidare i analysen.

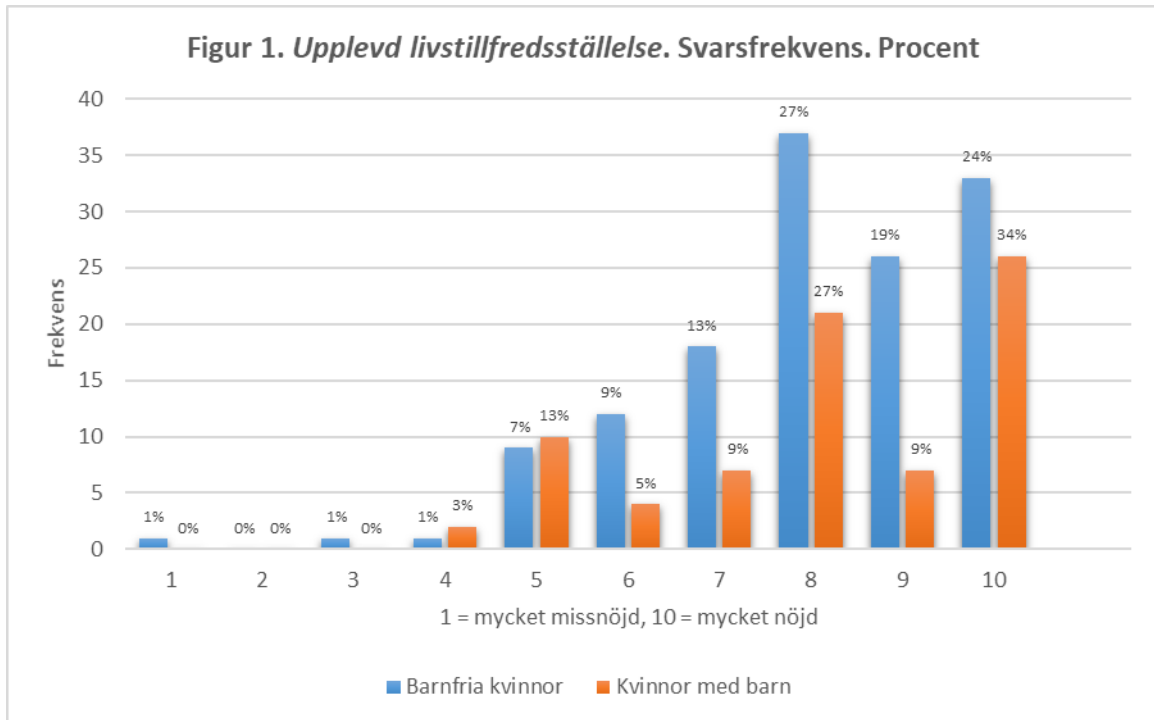
Tabell 2. Frekvenstabell. Procent		
	Antal	Procent
Totalt antal respondenter	215	100
Val av föräldraskap		
Barnfria kvinnor	138	64
Alla kvinnor med barn	77	36
Varav:		
→ Kvinnor med 1 barn	29	14
→ Kvinnor med 2 barn	34	16
→ Kvinnor med 3 barn	11	5
→ Kvinnor med fler än 3 barn	3	1
Civilstånd		
Gift	53	25
Sambo	82	38
Särbo	19	9
Singel	61	28
Utbildningsnivå		
Grundskoleutbildning	10	5
Gymnasial utbildning	72	34
Grundnivå	88	41
Avancerad nivå	42	20
Forskarnivå	3	1
Bostadsort		
Landsbygd	40	19
Liten stad	45	21
Mellanstor stad	65	30
Stor stad	65	30
Etnicitet		
Svenskfödd	201	94
Utlandsfödd	14	6
Ekonomi		
Inte alls bra ställt	8	4
Inte särskilt bra ställt	21	10
Varken bra eller dåligt	48	22
Ganska bra ställt	102	47
Mycket bra ställt	36	17

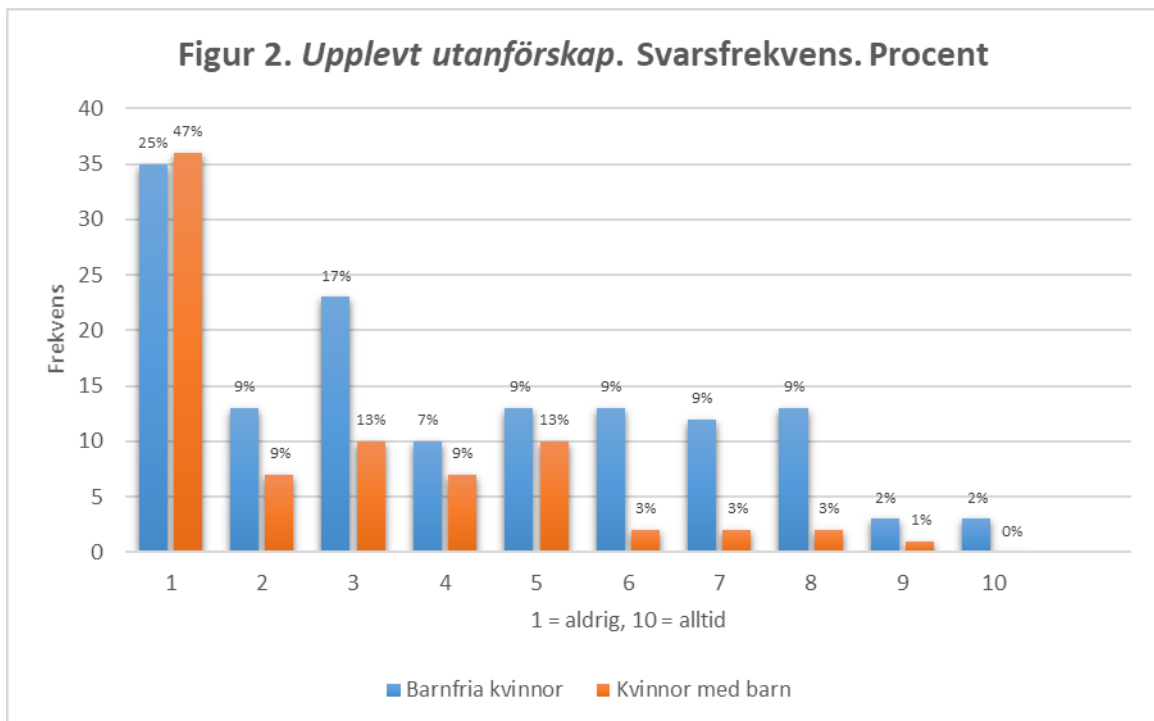
Tabell 2 utgör en frekvenstabell för våra kontrollvariabler samt den centrala variabeln *val av föräldraskap*. Här kan vi se att vi har totalt 215 respondenter i vår studie och 138 av dessa är barnfria kvinnor, vilket utgör 64% av respondenterna. En av våra bakgrundsfrågor var om respondentens civilstånd, där kan vi se ett relativt jämnt fördelat resultat mellan de olika svarsalternativen, vi kan se att de flesta är gifta, singlar eller sambos, medan kategorin särbo har lägst frekvens. När det kommer till bakgrundsfrågan om utbildning så ligger de flesta svaren i kategorierna gymnasial utbildning och grundnivå. Variabeln bostadsort är väldigt jämnt fördelad över de olika svarsalternativen, mellanstor stad och storstad har dock flest svar. Det är en stor majoritet av respondenterna som är svenskfödda, hela 94%, medan utlandsfödda utgör resterande 6%. När det kommer till ekonomifrågan är *ganska bra ställt* det i särklass mest frekventa svaret. Vi valde att ha med dessa variabler utifall vi skulle behöva undersöka om variansen i någon av våra regressioner eller sambandsanalyser påverkades av dessa egenskaper. Detta då den tidigare forskningen visat att dessa kan vara av relevans för att förstå fenomenet barnfrihet (Avison & Furnham, 2015:46-47).

Härnäst kommer vi presentera en tabell och två figurer som kommer att analyseras i relation till varandra. Tabell 3 presenterar en medelvärdesanalys av våra två beroende variabler, dessa presenteras sedan visuellt var för sig med hjälp av stapeldiagram i figur 1 och 2.

Variabel	Grupp	Medelvärde	Std. avvikelse	Skewness	Sig. 2-tailed
Livstillfredsställelse	Barnfria kvinnor	8,05	1,697	-,836	0,913
	Kvinnor med barn	8,08	1,834		0,915
Utanförskap	Barnfria kvinnor	4,04	2,638	,674	0,000
	Kvinnor med barn	2,71	2,077		0,000

“Generellt sätt, hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv i helhet?”

“Hur ofta upplever du utanförskap på grund av ditt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet?”

Tabell 3 är intressant i relation till våra frågeställningar då detta ger en första indikation på sambandet mellan våra beroende variabler och de två grupper vi intresserar oss

för; barnfria kvinnor och kvinnor med barn. Det vi kan utläsa om *livstillfredsställelsen* är att det inte finns någon signifikant skillnad mellan dessa två grupper när det kommer till medelvärdet. Detta betyder att ingen av grupperna direkt kan sägas uppleva högre nivå av livstillfredsställelse än den andra. Skewness värdet vi fått fram för livstillfredsställelse, visar att variabeln är väldigt snedfördelad. Om vi då tittar på medelvärdet, vilket beskriver vart de flesta svaren återfinns, så kan vi utläsa att snedfördelningen innebär att de allra flesta upplever *hög* livstillfredsställelse (för en visuell bild av denna fördelning se figur 1). Vidare kan vi även utläsa att sambandet mellan livstillfredsställelse och val av föräldraskap ej är signifikant, detta eftersom signifikansvärdet är väldigt högt. Då en av våra frågeställningar är just om valet, att skaffa barn eller ej, har någon inverkan på livstillfredsställelsen så blir detta intressant att ta vidare för utvecklad analys, vilket görs i avsnitt 5.2.

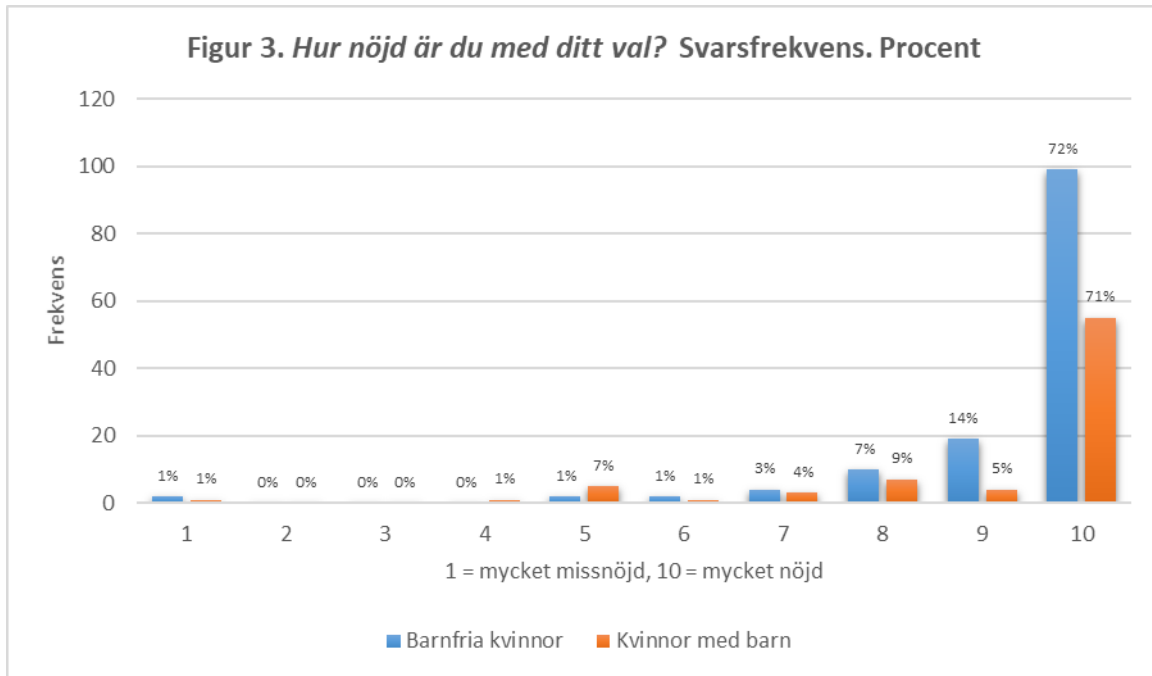
Går vi sedan vidare till värdena för variabeln *utanförskap* i tabell 3, så kan vi se att även denna variabel är väldigt snedfördelad, med omvänd fördelning av värdena som här ligger i den lägre halvan av stapeldiagrammet (se figur 2). Sedan har vi fått fram ett signifikant resultat på en 99,9 procentig nivå vilket gör att vi kan vara säkra på att detta resultat med högsta sannolikhet inte hade uppkommit av slumpen. Barnfria kvinnor har ett medelvärde på 4,04 medan kvinnor med barn har ett medelvärde på 2,71. Detta innebär att det finns en relativt stor skillnad grupperna emellan när det kommer till utanförskap. Eftersom ett högt värde motsvarar en hög grad av upplevt utanförskap kan vi här utläsa att barnfria kvinnor i högre grad, än kvinnor med barn, upplever utanförskap. Den skillnad som presenteras i medelvärdesanalysen bekräftar det utanförskap som den tidigare forskningen indikerat (Johansson, 2014:221). Detta gör att vi kommer, med denna variabel, gå vidare i analysen för att försöka tydliggöra utanförskapet, vilket görs i avsnitt 5.3.

Figur 1 redogör den upplevda livstillfredsställelsen bland våra respondenter. Svartalternativen varierar mellan 1 och 10, där 1 representerar "mycket missnöjd" och 10 representerar "mycket nöjd". Vi kan se att det är både 70% av alla barnfria kvinnor och 70% av alla kvinnor med barn som har angivit ett svar mellan 8 och 10. Av dessa så är 24% av alla barnfria respondenter och 34% av alla mödrar som angivet svartalternativ 10 och därmed svarat att de är *mycket nöjda* med sina liv i helhet. Detta skulle kunna tyda på att den upplevda livstillfredsställelsen är väldigt hög bland båda grupperna. Däremot är det viktigt att poängtera att den tidigare forskningen visade att mödrar med barn som är 2 år eller yngre tenderar att uppleva en förhöjd lyckonivå på grund av detta (Myrskylä och Margolis, 2014:1843). Eftersom vi i vår enkät konstruerat en variabel som mäter åldern på mödrarnas barn så gjorde vi en analys

på vilken effekt detta har på mödrarnas upplevda livstillfredsställelse. Vi utförde därför en bivariat regressionsanalys med dessa två variabler där *livstillfredsställelse* var den beroende variabeln. Det vi fick fram i den analysen var att det inte var en signifikant modell och att inte heller variabeln var signifikant. Vi kan alltså inte anta att detta har någon inverkan på mödrarnas upplevda livstillfredsställelse vidare i denna studie.

Vidare kan vi tolka figur 2 som redogör hur ofta respondenterna upplever ett utanförskap på grund av deras val att skaffa, eller inte skaffa, barn. Svartalternativen varierar mellan 1 och 10, där 1 representerar "aldrig" och 10 representerar "alltid". Det mest förekommande värdet är 1, både bland de barnfria respondenterna men också bland respondenterna med barn. Endast 25% av alla barnfria kvinnor, medan 47% av alla mödrar, svarade att de *aldrig* upplever ett utanförskap på grund av deras val att skaffa, eller avstå från att skaffa barn. Fortsättningsvis kan vi utläsa att 31% av alla barnfria och endast 10% av alla mödrar har angivit ett svartalternativ mellan 6 och 10 vilket indikerar på en högre grad av upplevt utanförskap. Intressant blir också att se att 2% av alla barnfria respondenter har svarat att de *alltid* upplever ett utanförskap baserat på deras val att avstå föräldraskapet. Samtliga ovanstående resultat kan därmed tolkas innebära att barnfria kvinnor i högre grad än mödrar upplever ett utanförskap på grund av deras val att inte skaffa barn. Detta resultat är statistiskt signifikant på en 95 procentig nivå med ett signifikansvärde på 0,025. Detta innebär att sannolikheten är 2,5% att detta resultat uppkommit av slumpen, det är alltså inte helt optimalt men absolut acceptabelt. Med dessa resultat kan vi då bekräfta det som den tidigare forskningen presenterat om att det förekommer ett upplevt utanförskap bland barnfria kvinnor. Eftersom vi med vår enkät lyckats dra samma slutsats, kan vi gå vidare med att testa stigmatiseringsmodellen för att se om den kan förklara utanförskapet, detta gör vi i avsnitt 5.4.

“Hur nöjd är du med ditt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet?”

Fortsättningsvis ville vi ta reda på om respondenterna var nöjda med sina val att skaffa barn eller förbli barnfria, figur 3 redogör för fördelningen i denna variabel. Det vi kan utläsa av figuren är att 72% av alla barnfria kvinnor och 71% av alla kvinnor med barn angav svarsalternativ 10 vilket innebär att de är *mycket nöjda* med sitt val att skaffa barn eller avstå föräldraskapet. Vidare kan vi utläsa att både 1% av alla barnfria kvinnor samt 1% av alla mödrar angav att de var *mycket missnöjda* med sitt beslut att skaffa, eller inte skaffa, barn. Man kan med dessa resultat tolka det som att majoriteten av respondenterna är nöjda med sina val. Däremot är sambandet mellan vilket val man fattat i barnfrågan och ens nöjdhet med beslutet inte statistiskt signifikant, detta eftersom signifikansvärdet ligger på 0,223.

Sammanfattningsvis indikerar den deskriptiva statistiken att vi inte kommer att finna några systematiska skillnader mellan barnfria kvinnor och kvinnor med barn när det kommer till den upplevda livstillfredsställelsen. Det verkar inte heller finnas någon skillnad mellan barnfria kvinnor och kvinnor med barn, när det kommer till hur nöjd man är med sitt val att skaffa, eller avstå från att skaffa, barn. Fortsättningsvis indikerar den deskriptiva statistiken att systematiska skillnader skulle kunna identifieras i upplevt utanförskap mellan grupperna, detta mot bakgrund av medelvärdesanalysen. Dessa resultat kommer nu att föra oss vidare till en djupare analys då vi avser besvara en frågeställning i taget med hjälp av teori och tidigare forskning.

5.2 Livstillfredsställelse beror på mer än barn

I detta avsnitt avser vi besvara vår första frågeställning ”*kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till livstillfredsställelse?*” För att påbörja analysen av livstillfredsställelsen kommer vi att presentera resultatet av en linjär regressionsanalys.

Tabell 4. Linjär regressionsanalys med <i>Livstillfredsställelse</i> som beroende variabel. Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parantes.			
	Adjusted R Square	Anova signifikans	B (std. error)
Beroende variabel: <i>Livstillfredsställelse</i>	,253	,000	3,290*** (,645)
Oberoende variabel: <i>Nöjd</i>			,317*** (,072)
Oberoende variabel: <i>Påverkan livsstil</i>			,463*** (,126)

***= $p < ,001$ **= $p < ,01$ *= $p < ,05$ $N=215$

Det vi kan se i tabell 4 är resultatet av en multipel regressionsanalys där vår beroende variabel är *Livstillfredsställelse*. En av de oberoende variabler som vi lagt in i modellen är *Nöjd* vilket är en variabel som mäter hur nöjda respondenterna är med sina val att bli mödrar eller att förbli barnfria, och vi kan utläsa att det förekommer ett positivt påverkanssamband mellan dessa två variabler genom betakoefficienten. Denna koefficient berättar för oss att för varje steg x-variabeln ökar så ökar y-variabeln med 0,317 enheter vilket visar på att ju mer nöjd man är med sitt val desto högre grad av livstillfredsställelse upplever man. Detta stödjer det vi fick fram i den deskriptiva statistiken och vi kan här se att det finns ett samband mellan dessa två variabler. Vi kan också se att det finns ett ännu starkare påverkanssamband mellan livstillfredsställelsen och den oberoende variabeln *påverkan livsstil*, vilket mäter påverkan på livsstilen från mycket negativ till mycket positiv. Relationen mellan dessa två variabler är att för varje steg man förflyttar sig på x-axeln så ökar y med 0,463. Att modellen är signifikant kan vi se på dess signifikansvärde i Anova-testet där vi har ett värde 0,000 vilket betyder att modellen är signifikant på en 99,9 procentig nivå. Med hjälp av adjusted R2 kan vi också se att modellen

kan förklara 25,3% av variansen i den beroende variabeln. Den övriga variansen kan förklaras med andra faktorer som vi inte har med i vår regression.

Detta resultat skulle kunna förklaras med hjälp av Ruut Veenhovens teori om livstillfredsställelse. Detta kan då tolkas som att kvinnorna gjort självständiga, informerade val som verkar generera den lycka de förväntat sig i de flesta fall. Om vi tittar på tabell 4 och figur 3 så kan vi tolka det som att dessa kvinnor höjt sin livstillfredsställelse genom att de gjort välgrundade val som gav förväntat resultat, detta styrks av vår teori. Detta innebär således *inte* att det är valet angående föräldraskapet, det vill säga om man väljer att skaffa barn eller inte, som avgör nivån av livstillfredsställelse och man kan därmed inte säga om barnfria kvinnor skulle vara mer eller mindre lyckliga än mödrar. Hur väl ens val överensstämmer med sina förväntningar verkar snarare ha en effekt på den upplevda livstillfredsställelsen. Detta eftersom individerna i de båda grupperna har gjort självständiga, informerade val (antingen att avstå föräldraskapet eller att skaffa barn) som är baserade på en tro om att det ska bringa dem mer lycka. Tabell 4 visar att hur nöjd man är med sitt val att skaffa barn eller ej, och huruvida ens livsstil påverkats positivt eller negativt av ens val, har en effekt på den upplevda livstillfredsställelsen. De kvinnor som anser att deras val att skaffa, eller inte skaffa, barn har påverkat deras livsstil i positiv riktning känner en högre grad av livstillfredsställelse än de kvinnor som anser att deras val har påverkat deras livsstil i negativ riktning. Detta innebär således att vi kan, med hjälp av figur 1, tabell 4 och Veenhovens teori, besvara vår frågeställning. Svaret är att man inte kan identifiera några systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det gäller livstillfredsställelse. Eventuella skillnader i livstillfredsställelse beror istället på andra faktorer som har med utfallet av ens val att göra.

5.3 Det bekräftade utanförskapet

Efter att nu ha undersökt vår första frågeställning kommer vi här att gå in på vår andra frågeställning som lyder *"Kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till utanförskap?"* Genom en multipel regression kommer vi redogöra för effekten som två oberoende variabler har på det upplevda utanförskapet. Därefter kommer vi att undersöka om valet att skaffa barn eller inte har en effekt på det upplevda utanförskapet.

Tabell 5. Linjär regressionsanalys med *Utanförskap* som beroende variabel. Ostandardiserade b-koefficienter. Standardfel i parantes.

	Adjusted R Square	Anova signifikans	B (std. error)
Beroende variabel: <i>Utanförskap</i>	,321	,000	,611 (,326)
Oberoende variabel: Negativa åsikter från omgivningen			,310*** (,048)
Oberoende variabel: Socialt liv har påverkats negativt			,397*** (,055)

***= $p < ,001$ **= $p < ,01$ *= $p < ,05$ $N=215$

Vi började med att undersöka om vi genom regressioner kunde hitta variabler som visade sig ha effekt på utanförskapet. Det vi kom fram till presenteras i tabell 5 och dessa oberoende variabler kan förklara 32,1% av variansen i den beroende variabeln som är *utanförskap* med ett signifikansvärde på 0,000. Den oberoende variabeln *negativa åsikter från omgivningen* har en signifikant effekt på utanförskapet där vi ser att för varje ökning i x-variabeln så ökar y-variabeln med 0,310 vilket alltså innebär att om man i högre grad upplever att omgivningen har negativa åsikter om det val man gjort, så upplever man även en högre grad av utanförskap. Det samma gäller för variabeln *socialt liv har påverkats negativt* vilket beskriver att ju mer negativt ens livsstil har påverkats av det val man gjort desto mer utanförskap upplever man, här har vi en betakoefficient på 0,397, detta betyder då att för varje ökning i vår oberoende x-variabel så ökar den beroende variabeln med 0,397. Då vi nu fått en förståelse för den effekt som dessa två oberoende variabler har på utanförskapet, så ska vi nu gå vidare med att se om det även går att identifiera ett påverkanssamband mellan valet av föräldraskap och det upplevda utanförskapet.

Tabell 6. Variabeln *Dummy föräldraskap* effekt på utanförskapet. Linjär regression. Ostandardiserade b-koefficienter. Standardfel i parantes.

Variabel	Adjusted R-square	ANOVA sig.	B (std. error)
Beroende variabel: Utanförskap	,059	,000	2,714*** (,280)
Dummy föräldraskap			1,329*** (,349)

***= $p < ,001$ **= $p < ,01$ *= $p < ,05$ $N=215$

I tabell 6 kan vi se en bivariat regression som behandlar den oberoende variabeln *dummy föräldraskap* effekt på den beroende variabeln *utanförskap*. Till att börja med kan vi se att modellen är signifikant då vi har fått fram ett ANOVA-test som visar ett värde på 0,000. Vidare kan vi utläsa att vi har en prediktionsnivå på 0,059 vilket betyder att vi kan förklara 5,9% av variansen i den beroende variabeln. Det som blir intressant för vår studie här är att kolla på betakoefficienten som visar ett starkt positivt samband på 1,329. Som bekant är denna variabel kodad som en dummy-variabel där 1 motsvarar barnfria kvinnor och 0 motsvarar kvinnor med barn. Det betyder att när man tolkar att x ökar från 0 till 1 så menar man skillnaden från mödrar till barnfria kvinnor, där vi kan se en positiv ökning. Denna ökning innebär alltså att om man är barnfri så ökar känslan av utanförskap med 1,329 enheter i jämförelse med mödrar. Vi kan alltså förstå detta som att barnfria kvinnor i mycket högre grad än kvinnor med barn upplever utanförskap. Med hjälp av R² värdet kan vi också förstå att denna variabel är en av många som har en effekt på utanförskapet där en del av variansen beror på variablerna som presenterades i tabell 5 och resterande återfinns i residualen.

Det vi fått fram av dessa analyser är att vi i vår studie kan bekräfta det utanförskap som konstaterats i annan forskning. Vi har även sett att valet att skaffa, eller att inte skaffa, barn har en stark effekt på det upplevda utanförskapet. Vi har också sett att huruvida ens livsstil har påverkats negativt, samt om man fått utstå negativa åsikter från omgivningen, påverkar till vilken grad man upplever utanförskap. Mot bakgrund av detta kommer vi nu gå vidare med att analysera detta djupare genom att applicera Link och Phelans stigmatiseringsmodell och därmed ta oss an vår tredje frågeställning.

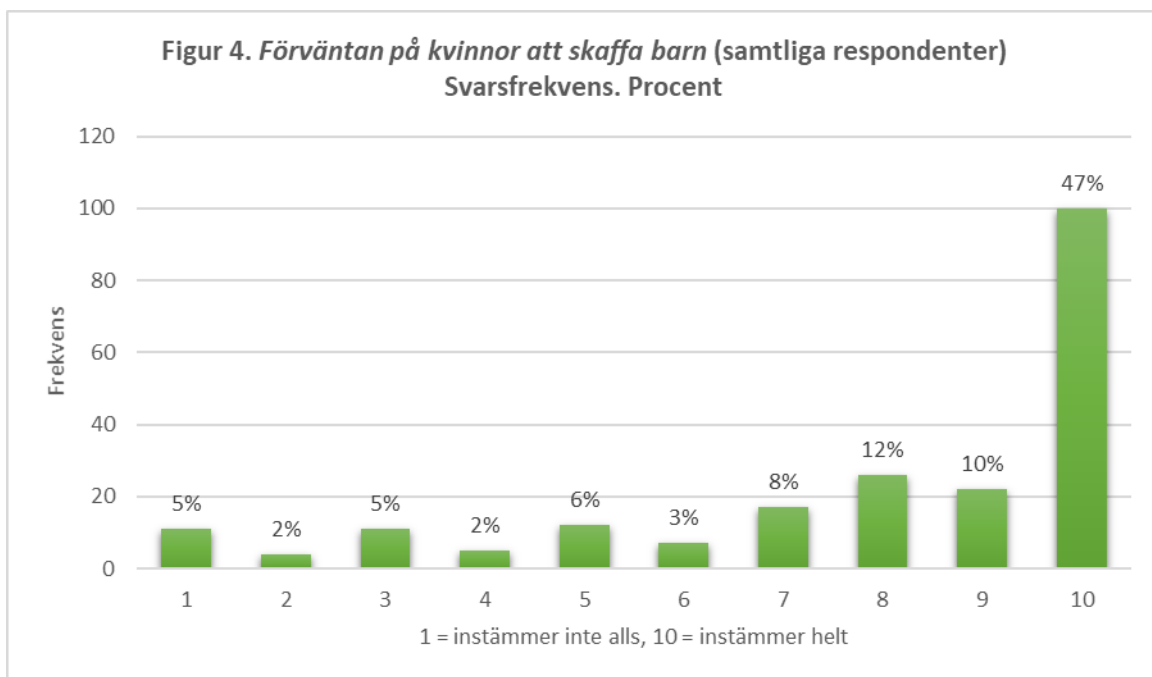

5.4 Att förstå utanförskap genom en stigmatiseringsmodell

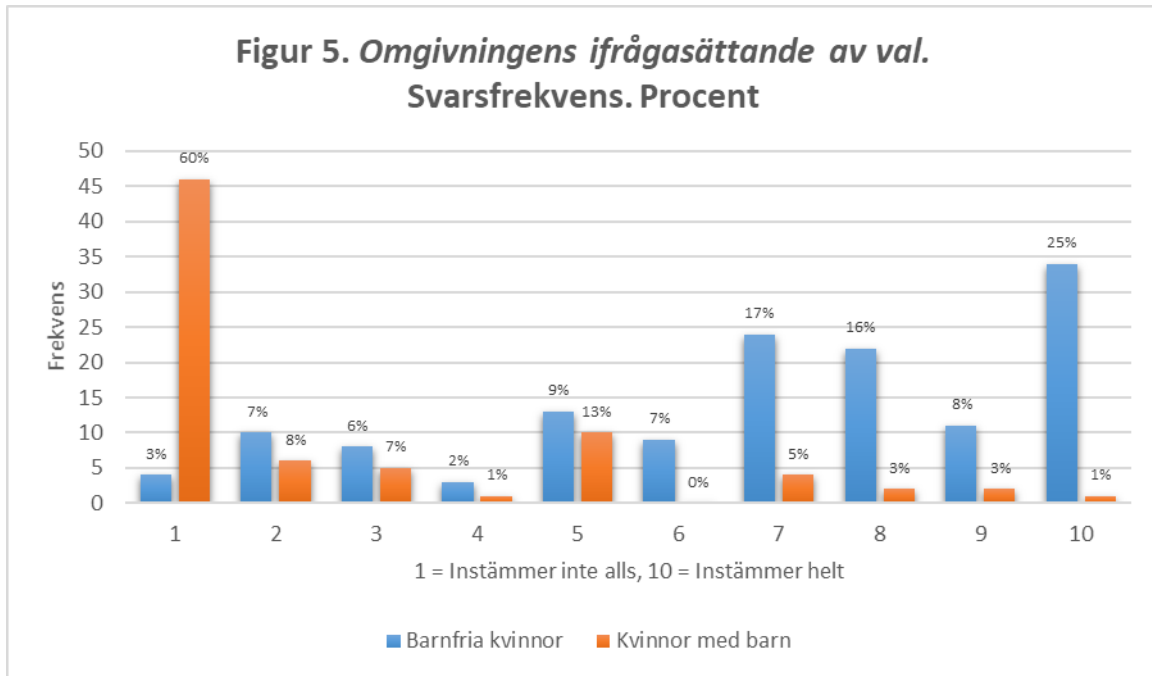
Då vi nu tagit reda på att det utanförskap som rapporterats i den tidigare forskningen även kan konstateras i vår studie, har det blivit dags att applicera Link och Phelans stigmatiseringsmodell. Vi kommer i detta avsnitt att undersöka om utanförskapet kan förstås genom denna förklaringsmodell och vi kommer systematiskt att gå igenom alla fyra komponenter på vilka modellen bygger. Frågan vi avser besvara i detta avsnitt är ”går det att applicera Link och Phelans stigmatiseringsmodell på gruppen barnfria kvinnor för att förstå det eventuella utanförskapet?”

5.4.1 Alla kvinnor vill, bör och kan få barn

Den första komponenten i stigmatiseringsmodellen är *stämpling* och vi kommer här att försöka bekräfta denna komponent genom att studera och analysera de två stapeldiagram som följer.

“Jag har upplevt att det finns en förväntan på mig som kvinna att skaffa barn”

“Jag upplever att omgivningen ifrågasätter mitt beslut att skaffa barn / avstå föräldraskapet”

Figur 4 visar att respondenterna upplever att det finns en förväntan på kvinnor att skaffa barn. Vi kan se att 47% av alla respondenter *instämmer helt* med påståendet att det finns en förväntan på kvinnor att skaffa barn. Detta kan tolkas med hjälp av Monica Johanssons tidigare forskning om det obligatoriska moderskapet som innebär att det finns en norm och ett ”antagande om att alla kvinnor vill, bör och kan få barn” (2014:220). Detta gör att moderskapet därmed blir förväntat av kvinnor som grupp, och om en kvinna väljer att frivilligt avstå från moderskapet så riskerar hon att bli ifrågasatt. Figur 5 presenterar resultatet av respondenternas svar på påståendet “Jag upplever att omgivningen ifrågasätter mitt beslut att skaffa barn / avstå föräldraskapet” där 1 betyder *instämmer inte alls* och 10 betyder *instämmer helt*. Det vi direkt kan utläsa med hjälp av stapeldiagrammet är att det finns en tydlig uppdelning mellan grupperna. Endast 12% av alla mödrar, jämfört med hela 73% av alla barnfria kvinnor, angav ett svarsalternativ mellan 6 och 10, vilket innebär att barnfria kvinnor i mycket högre grad upplever att de blir ifrågasatta. Fortsättningsvis blir det intressant att studera svarsalternativen 1 och 10 i en jämförelse mellan grupperna. Där kan vi se att 60% av alla kvinnor med barn, och 3% av alla barnfria kvinnor, har angivit svarsalternativ 1, vilket betyder att de *inte alls instämmer* med påståendet. Om man sedan observerar värdena för svarsalternativ 10, som innebär att man *instämmer helt* med påståendet, kan vi se att här återfinns 1% av alla mödrar, detta i jämförelse med 25% av alla barnfria kvinnor. Detta vittnar om att barnfria kvinnor, i

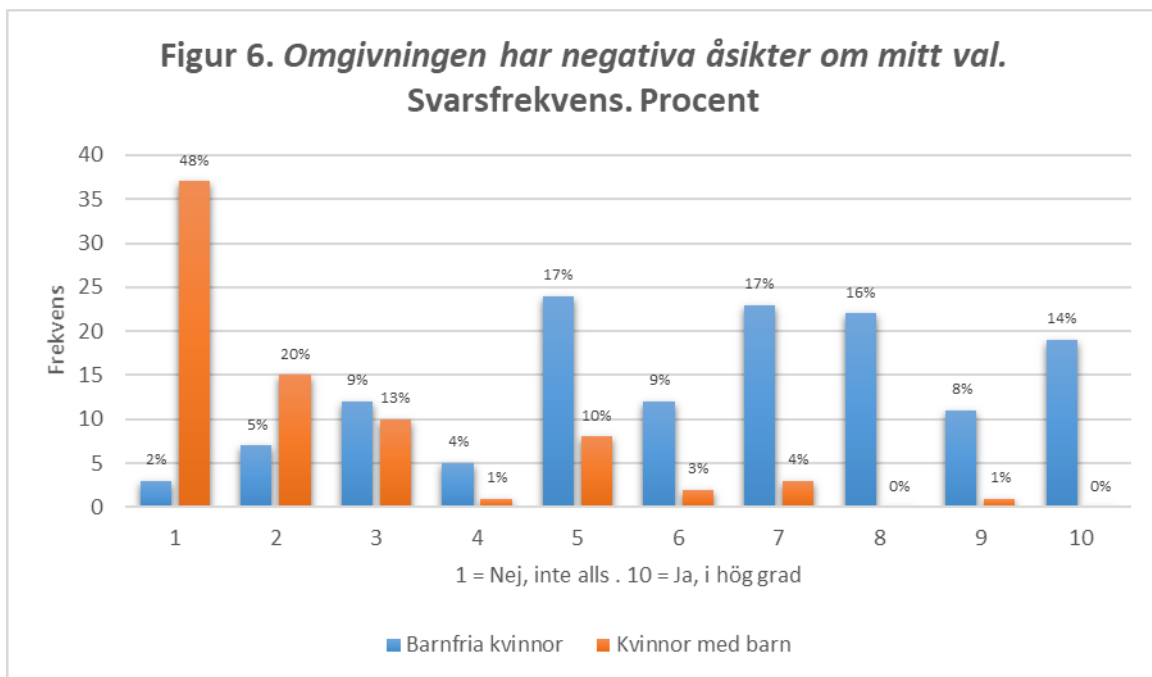

högre grad än mödrar, upplever att omgivningen ifrågasätter deras beslut. Resultatet är signifikant på en 99,9 procentig nivå.

Vi kan koppla detta resultat till Link och Phelans första komponent i deras stigmatiseringsmodell då de menar att det finns egenskaper hos människor som socialt anses vara dåliga och leder till stämpling (Link och Phelan, 2001:367-368). Att vara frivilligt barnlös skulle därmed kunna anses vara en sådan egenskap, detta eftersom det existerar samhälleliga förväntningar på att alla ska ha, och ska vilja ha barn. Att dessa kvinnor går emot detta gör att de av andra tillskrivs sådana egenskaper. Hade de däremot följt det normativa beteendet som förväntas av dem så hade man inte ifrågasatt deras val i och med att de då följer föreställningen om det obligatoriska moderskapet (Johansson, 2014:158). Eftersom dessa kvinnor bryter mot dessa normer och förväntningar, och därmed upplever att omgivningen ifrågasätter deras beslut att avstå föräldraskapet kan vi således tolka att frivilligt barnlösa kvinnor är en stämplad grupp och därmed bekräfta den första stigmatiseringskomponenten.

5.4.2 Det är onaturligt att inte vilja ha barn

I följande avsnitt ämnar vi undersöka den andra komponenten, *negativ stereotypisering*, med hjälp av empiriskt material som beskriver respondenternas upplevelse av omgivningens negativa åsikter, detta presenteras i ett stapeldiagram.

“Jag upplever att omgivningen har negativa åsikter om mitt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet”

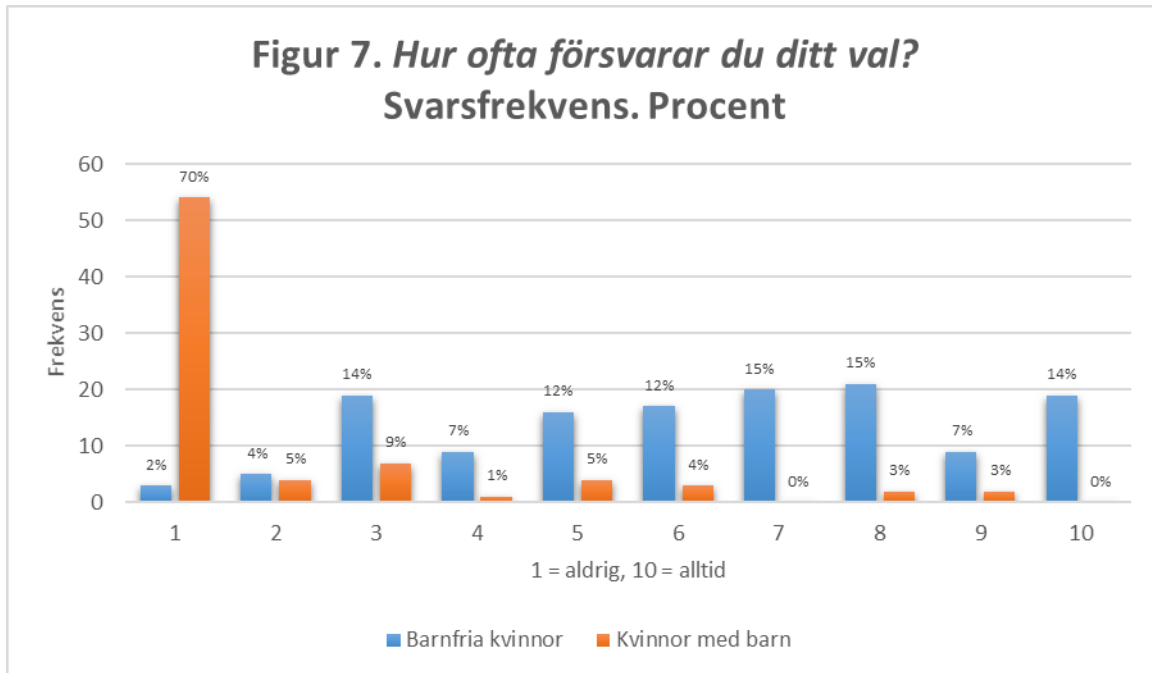
För att ta reda på om det existerar en *negativ stereotypisering* av gruppen behöver vi ta reda på om omgivningen har negativa åsikter om kvinnors val att avstå föräldraskapet. Figur 6 demonstrerar att barnfria kvinnor, i högre grad än mödrar, upplever att omgivningen har negativa åsikter om deras val. Vi kan tolka detta eftersom majoriteten av de barnfria kvinnorna, som utgörs av 64%, återfinns i spannet mellan 6 och 10 vilket indikerar att de i en högre grad upplever att omgivningen har negativa åsikter om deras val att inte skaffa barn. Detta medan hela 92% av alla mödrar istället återfinns i spannet 1 till 5, vilket antyder att en stor majoritet av alla mödrar inte upplever att de bemöts med negativa åsikter angående deras val att skaffa barn. I samband med att vi fick fram detta resultat så gjordes ett Ch2-test som visade en signifikans på 0,000.

Detta kan förklaras med samhällets pronatalistiska normer som innebär att det finns föreställningar om att barnalstrande är en del av människans naturliga drift (Peterson, 2011:9). När en person då frivilligt väljer att inte skaffa barn så bryter denne mot dessa pronatalistiska normer. Som Johansson beskriver uppfattas man då vara onaturlig, okvinnlig och en normbrytare (2014:64, 81). Detta styrks även i annan tidigare forskning som visar att det finns en negativ syn på personer som är frivilligt barnlösa (Lawrence och Selby, 1980). Även i Lawrence och Selbys studie visas det att barnfria kvinnor uppfattas besitta fler negativa karaktärsdrag till skillnad från ofrivilligt barnlösa personer eller personer med barn (1980:182-183). Exempel på sådana karaktärsdrag eller egenskaper är: okänslig, omogen, självisk, och avvikande (Lampman och Dowling-Guyer, 1995:220-221; Petersson, 1983:321). Att omgivningen har negativa åsikter om barnfrias val att avstå föräldraskapet kan därmed förstås med hjälp av Lawrence och Selbys studie om att det förekommer en negativ syn gällande frivillig barnlöshet. Den negativa synen som omgivningen har på denna grupp är baserad på att man tillskriver personerna negativa egenskaper, dessa negativa egenskaper är vad Link och Phelan beskriver som *negativ stereotypisering* (Link & Phelan, 2001:368-369). Vi kan tolka detta utifrån att omgivningen uppfattar deras val som normbrytande och därmed tillskrivs barnfria kvinnor *avvikande* som egenskap. Att vara just avvikande är en av de negativa egenskaper som enligt den tidigare forskningen beskriver barnfria kvinnor. Då vi med hjälp av diagrammet ovan kan påvisa att barnfria kvinnor upplever att det förekommer negativa åsikter kopplat till barnfriheten, så kan man se detta som ett tecken på att de stereotypiserats negativt vilket bekräftar den andra komponenten i stigmatiseringsmodellen.

5.4.3 När ”de” skiljer sig från ”oss”

Eftersom vi nu kunnat konstatera de två första komponenterna kommer vi gå vidare i analysen med att undersöka den tredje, *uppdelningen av ”oss” och ”dem”*. Detta gör vi genom att presentera hur ofta respondenterna upplever att de behöver försvara sitt val.

“Hur ofta upplever du att du måste försvara ditt val att skaffa barn / avstå föräldraskapet?”

Som tidigare presenterats så visar figur 5 att barnfria kvinnor, i högre grad än mödrar, upplever att omgivningen ifrågasätter deras beslut. Detta kan sättas i relation till figur 7 som visar att 70% av alla mödrar upplever att de *aldrig* behöver försvara sitt val att skaffa barn. Detta jämfört med de barnfria kvinnorna, vars svar är mer jämnt fördelade. Majoriteten på 63% har dock angivit ett svar mellan 6 och 10, och känner därmed att de mer frekvent behöver försvara sitt val. Signifikansvärdet ligger på 0,000 vilket bekräftar att detta är ett signifikant samband som med största sannolikhet inte hade uppkommit av slumpen.

Link och Phelan menar att en stämplad och negativt stereotypiserad grupp anses vara avvikande och annorlunda från det “normala”, vilket kan tolkas leda till att man blir ifrågasatt och upplever att man måste försvara sitt val då det avviker från det förväntade. När man bryter mot ett etablerat normsystem så finns det alltid en grupp, “oss” som gör det förväntade, och en grupp, “dem” som avviker från normen. I och med det resultat vi fått fram i figurerna 5 och 7 så kan barnfria anses tillhöra en avvikande grupp, vilket då har lett fram till den tredje komponenten i Link och Phelans stigmatiseringsmodell, *uppdelningen av “oss” och “dem”*. Detta kan ytterligare styrkas med figur 2 där vi kan se att barnfria kvinnor, till skillnad

från mödrar, upplever en högre grad av utanförskap vilket skulle kunna ses som en konsekvens av denna uppdelning (Link & Phelan, 2001:370).

5.4.4 Kan 1+2+3 bli 4?

När vi nu kommit fram till den fjärde komponenten, *diskriminering och statusförlust*, förändras karaktären av vår analys något eftersom vi inte har tillräckliga variabler för att ta fram ytterligare diagram. Det vi kan göra är då att titta på kombinationen av att bli ifrågasatt, stämplad, associerad med negativa egenskaper och att uppleva en hög grad av utanförskap, vilket kan tolkas leda till statusförlust. Även det faktum att barnfria kvinnor blir betraktade som en avvikande grupp som bryter mot det normativa, naturliga och det kvinnliga kan ses som en diskriminering och i högsta grad statusförlust. Även om vi inte kan anse oss ha tillräckliga variabler för att tillförlitligt mäta diskriminering och statusförlust, så kan man anta att detta händelseförlopp mynnar ut i just detta. Detta eftersom Link och Phelan menar att när människor uppfyllt de första tre komponenterna så skapas en grund för att utesluta, avvisa eller förminska dessa personer (Link & Phelan, 2001:370-371). De säger nämligen att man har sänkt sin position i statushierarkin när man blivit förknippad med negativa, oönskade egenskaper. Detta kan vidare leda till att dessa personer kan, genom sitt stigma, uppleva diskriminering både på en mikro- men även på en makronivå. (Link & Phelan, 2001:371).

Som Link och Phelan förklarar i *Conceptualizing Stigma* så leder ofta stigmatisering till den typ av diskriminering och statusförlust som innebär att man exempelvis har sämre chanser på arbetsmarknaden, sämre löner eller sämre förutsättningar i livet (Link och Phelan, 2001:371). I barnfria kvinnors fall har vi inga belägg för att så skulle vara fallet men däremot upplever de diskriminering och statusförlust på andra sätt som vi nämnt ovan. Vi hade önskat att vi haft bättre indikatorer som kunde visa på vilka sätt denna grupp individer upplever statusförlust och diskriminering men dessvärre insåg vi för sent att vi inte hade några säkra indikatorer som kunde hjälpa oss att bekräfta den sista komponenten i stigmatiseringsmodellen på ett tydligare sätt än vad vi gjort här.

Det vi kommit fram till efter analys av samtliga komponenter är att barnfria kvinnor kan anses vara stämplade, associerade med negativa egenskaper och sedda som "dem" i relation till "oss" samt att de genom dessa kriterier i viss mån upplever diskriminering och statusförlust även om vi inte vågar vara för självsäkra i analysen av *hur*, och på vilka sätt, de upplever detta vilket vidare kommer att diskuteras i följande avsnitt.

5.5 Felkällor

Man vill som forskare alltid se till att undvika mätfel, slumpmässiga eller systematiska. Detta försäkras man sig om genom att säkra att studiens validitet och reliabilitet håller hög nivå (Rosengren & Arvidsson, 1992:75, 77). I boken *sociologisk metodik* förklarar författarna validitet som “undersökningens begreppsmässiga och teoretiska relevans” (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:104). Man bekräftar studiens validitet genom att noggrant utföra, och tydligt redogöra för, operationaliseringen av de centrala begrepp som studien bygger på. Man ska med andra ord se till att mäta *rätt* egenskaper och vara transparent i processen som lett fram till dessa. Djurfeldt, Larsson och Stjärnhagen redogör därefter för vad som avses med en studies reliabilitet, de förklarar att det “avser frågornas tillförlitlighet” och det blir här viktigt att frågorna inte bara är bra indikatorer på det operationaliserade begreppet, utan att de också mäts på rätt sätt (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:104).

Validiteten har vi säkrat då begreppen *livstillfredsställelse* och *utanförskap* operationaliserats, det vill säga gjorts mätbara, genom att bryta ner dessa i mindre beståndsdelar (Rosengren & Arvidson, 1992:70; Kvale & Brinkmann, 2014:296). Utifrån detta har vi sedan formulerat kvantitativt mätbara frågor vars svar fungerar som indikatorer på bland annat livstillfredsställelse och utanförskap. Vi har i avsnittet *operationalisering och enkätkonstruktion* redogjort för denna process, där vi också styrker vår operationalisering med tidigare forskning i ämnet, detta gör att vi kan anse studien ha hög validitet.

Fortsättningsvis anser vi studiens reliabilitet ligga på en relativt hög nivå eftersom studien skulle kunna återskapas av andra forskare och det skulle med största sannolikhet bidra med ett liknande resultat (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010:104). Däremot hade vi lite problem med våra mått på diskriminering och statusförlust vilket vi hade önskat mäta på ett bättre sätt. Vi insåg för sent att vi inte hade tillräckliga mått för att kunna säga något säkert om detta vilket gör att reliabiliteten sänks något. En annan sak som vi sedan studiens början har reflekterat över är att den tidigare forskningen visar att mödrar vars yngsta barn är mellan 0 och 2 år, är i en fas där de upplever förhöjda lyckonivåer. Dock upplevs inte dessa förhöjda nivåer från och med det fjärde barnet (Myrskylä och Margolis, 2014:1843). Vi har kontrollerat för effekten som barnets ålder har på den upplevda livstillfredsställelsen men detta gav ett insignifikant resultat. Detta kan eventuellt betyda att det påverkar den tillfälliga lyckan snarare än den generella livstillfredsställelsen, vilket man i en annan studie skulle kunna ta reda på.

Dock måste vi vara kritiska och medvetna om att detta i någon mån kan ha påverkat de resultat vi fått fram, vilket då kan tänkas sänka reliabiliteten något.

Något annat som behöver reflekteras över är att vi inte fått till ett slumpmässigt urval, vilket man hade önskat. Men då det inte fanns en perfekt urvalsram att utgå ifrån, och med tanke på att det var svårt att, på annat sätt än via Facebook-grupper och föräldraforum, få tag på dessa kvinnor så fick vi vara nöjda med att vi lyckats distribuera enkäten till ett relativt stort antal kvinnor. Då vi inte utfört ett slumpmässigt urval måste vi, fortsättningsvis, vara försiktiga med att generalisera vårt resultat. Exempelvis finns det en risk att barnfria kvinnor som har en viss typ av åsikt eller upplevelse av sin barnfrihet söker sig till just denna Facebook-grupp, vilket då skulle göra att vi riskerar få styrda svar som inte helt motsvarar verkligheten.

6 Slutdiskussion

I detta avsnitt kommer vi, med utgångspunkt i frågeställningarna, att presentera slutsatserna som framkommit i uppsatsen. Vi kommer även att presentera förslag på vidare forskning i ämnet.

6.1 Kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till livstillfredsställelse?

Med hjälp av studiens resultat har vi kunnat dra slutsatsen att det inte existerar några systematiska skillnader gällande den upplevda livstillfredsställelsen mellan mödrar och barnfria kvinnor. Resultatet visar nämligen att båda grupperna upplever en relativt hög livstillfredsställelse, och vi kan därmed inte skönja några skillnader på livstillfredsställelsen grupperna emellan. Detta innebär således att det inte är valet angående föräldraskapet, det vill säga om man väljer att skaffa barn eller inte, som avgör nivån av livstillfredsställelse. Däremot kunde vi istället utläsa att livstillfredsställelsen påverkas av hur nöjd man är med sitt val att skaffa eller inte skaffa barn, samt hur valet har påverkat ens livsstil.

Resultatet har visat sig sammanfalla med det vår teori säger om att informerade, självständiga val förväntas bringa mer lycka om det överensstämmer med det förväntade utfallet. I enlighet med detta kunde vi se att respondenterna som kände en lägre grad av livstillfredsställelse upplevde även att de inte var nöjda med sitt val och/eller ansåg att deras val påverkat deras livsstil negativt. Detta tyder således på att dessa respondenters val (att skaffa eller avstå från att skaffa barn) inte överensstämmer med deras förväntningar, detta eftersom utfallet av deras val lett till att deras livsstil påverkats negativt eller att de på något annat sätt är missnöjda med sitt val.

6.2 Kan man identifiera systematiska skillnader mellan mödrar och barnfria kvinnor när det kommer till utanförskap?

Det har visat sig existera vissa systematiska skillnader mellan dessa två grupper när det kommer till det upplevda utanförskapet vilket vi fått fram bland annat via figur 2. Det visade sig att på grund av dessa skillnader gällande valet av föräldraskap så upplevdes olika nivåer av utanförskap. Barnfria kvinnor gav svar som indikerade att de, i jämförelse med mödrarna, upplever en högre grad av utanförskap vilket kan ses som en indikator på ett utanförskap

grundat på en stigmatisering. Detta gjorde det möjligt för oss att ta analysen vidare och undersöka om vi kunde applicera Link och Phelans stigmatiseringsmodell på barnfria kvinnor.

Fortsättningsvis visade även resultatet att om respondenterna upplevde att omgivningen hade negativa åsikter angående deras val, och/eller om respondenterna upplevde att deras val påverkat deras sociala liv negativt så upplevde dem en högre grad av utanförskap i jämförelse med övriga respondenter. Dessa resultat visade sig vara statistiskt signifikanta vilket då innebär att även om det val man gör inte har någon direkt inverkan på livstillfredsställelsen, så har det en inverkan på det upplevda utanförskapet. Eftersom vi med hjälp av dessa variabler inte kan förklara 100 procent av variansen betyder det att det finns andra faktorer som också påverkar nivån av upplevt utanförskap.

6.3 Går det att applicera Link och Phelans stigmatiseringsmodell på gruppen barnfria kvinnor?

6.3.1 Stämpling

Barnfria kvinnor kan anses vara en stämplad grupp eftersom de bryter mot de pronatalistiska normerna när de väljer att avstå föräldraskapet. Eftersom dessa normer är så djupt rotade i samhället bidrar det till att *frivillig barnlöshet* betraktas som en "dålig" egenskap, och då detta är en egenskap som barnfria kvinnor besitter så leder det till att gruppen ses avvika från det normala och de blir därmed stämplade.

Detta resonemang bekräftas i vår studie eftersom majoriteten av alla respondenter upplever att det i mycket hög grad finns en förväntan på kvinnor att skaffa barn. Den tidigare forskningen visar, fortsättningsvis, att det finns en allmän uppfattning om att alla kvinnor ska ingå moderskapet vid fertil ålder (Johansson, 2014:64, 81) Detta bidrar till att barnfria kvinnor upplever att omgivningen ifrågasätter deras beslut att avstå föräldraskapet.

6.3.2 Negativ stereotypisering

Vår undersökning visar fortsättningsvis att barnfria kvinnor stereotypiseras negativt. Barnfria kvinnor upplever nämligen, i högre grad än mödrar, att omgivningen har negativa åsikter om deras val. Dessa negativa åsikter bygger på samhällets pronatalistiska normer och gör att personer som besitter egenskapen *frivilligt barnlös* associeras med andra, enligt samhället, oönskade kvaliteter vilket innebär att gruppen barnfria kvinnor stereotypiseras negativt. Den

tidigare forskningen som gjorts kring ämnet om frivillig barnlöshet styrker denna slutsats då det visats att det finns en negativ syn på barnfria kvinnor och att denna grupp karaktäriseras med egenskaper såsom okvinnlig, okänslig, omogen, självisk, och avvikande (Lampman och Dowling-Guyer, 1995:220-221; Petersson, 1983:321; Peterson, 2011:9).

6.3.3 Uppdelning av “oss” och “dem”

Fortsättningsvis har vi kunnat dra slutsatsen att det existerar en uppdelning av oss och dem, där barnfria kvinnor ses som en avvikande grupp eftersom deras beslut att avstå föräldraskapet skiljer sig från det normativa. Denna slutsats har kunnat dras då vår undersökning visar att barnfria kvinnor, i högre grad än mödrar, upplever ett utanförskap och att omgivningen ifrågasätter deras beslut att inte skaffa barn. Studien visar också att majoriteten av alla barnfria kvinnor upplever att de ofta behöver försvara sitt beslut, till skillnad från mödrar där majoriteten upplever att de *aldrig* behöver försvara sitt beslut. Detta innebär således att på grund av att barnfria kvinnor upplever att de blir ifrågasatta och måste försvara sitt beslut så upplever det därmed också en högre grad av utanförskap vilket ger upphov till uppdelningen av “oss” och “dem”. Denna uppdelning kan återigen förklaras bero på samhällets pronatalistiska normer som bygger på en föreställning om att alla kvinnor någon gång i livet ska skaffa, eller åtminstone ska vilja skaffa, barn (Johansson, 2014:220). När en kvinna bryter mot denna starkt etablerade norm så riskerar hon att uppleva en segregering och ett utanförskap eftersom hon med stor sannolikhet kommer att bli ifrågasatt av omgivningen och därmed också uppleva att hon måste försvara sitt beslut.

6.3.4 Diskriminering och statusförlust

Som tidigare nämnt så upplever majoriteten av kvinnorna att det finns en samhällelig förväntan på dem att skaffa barn, och att de barnfria kvinnorna känner ett ifrågasättande från omgivningen då de inte vill ha barn. Detta bidrar till kvinnor som är frivilligt barnlösa stämpas och tillskrivs negativa egenskaper vilket vidare leder till en uppdelning av “oss” och “dem”. På grund av detta har vi kunnat dra slutsatsen att det finns en risk att barnfria kvinnor därmed också *kan* uppleva diskriminering och statusförlust eftersom detta är en konsekvens av ovan nämnda upplevelser. Men då vi anser att vi inte kunnat mäta detta på ett tillförlitligt sätt eftersom vi inte haft några bra indikatorer på varken diskriminering, eller statusförlust, så har vi fått dra denna slutsats med en viss osäkerhet. Detta innebär således att vi inte har

belägg för att påstå att barnfria kvinnor, per automatik, skulle vara en stigmatiserad grupp, vilket vidare innebär att vi inte kunnat bekräfta hela Link och Phelans stigmatiseringmodell på barnfria kvinnor. Däremot tolkar vi resultatet som att det finns tendenser på att gruppen *kan vara* stigmatiserade beroende på kontext, vilket kan styrkas med den tidigare forskningen (Park, 2002; Peterson, 2011).

6.4 Sammanfattande slutsatser

Studiens syfte, att undersöka om den upplevda livstillfredsställelsen samt utanförskapet tenderar att skilja sig åt mellan barnfria kvinnor och mödrar, har vi lyckats besvara. Med hjälp av studiens resultat har vi kunnat dra slutsatsen att det inte existerar några systematiska skillnader gällande den upplevda livstillfredsställelsen mellan mödrar och barnfria kvinnor. Det har dock visat sig existera vissa systematiska skillnader mellan dessa två grupper när det kommer till det upplevda utanförskapet, där barnfria kvinnor upplever mer utanförskap. Vi ämnade även undersöka om detta utanförskap var en indikator på en stigmatisering vilket vi till viss del kan anse oss ha bekräftat. Genom de steg av stigmatiseringsmodellen som vår studie kunnat bekräfta så har vi fått en stark uppfattning om att det upplevda utanförskapet bland barnfria kvinnor kan bero på att de blivit stigmatiserade. Detta kan vi anta, med reservation för att vi inte till 100% lyckats styrka hela modellen med hjälp av vår empiri.

Vi hade för avsikt att undersöka hur utanförskap och livstillfredsställelse relaterar till varandra inom ramen för denna studie. Detta gör vi delvis då vi undersöker hur dessa båda variabler förhåller sig till valet av föräldraskap. Det visade sig att man kan uppleva ett utanförskap på grund av ett val man gjort. Samtidigt som detta val kan höja ens upplevda livstillfredsställelse eftersom detta möjliggjort den livsstil man eftersträvar. Möjligtvis skulle detta kunna tyda på att dessa personer anser deras sociala liv och livsstil väga tyngre än den ifrågasättning och oförståelse de upplever från omgivningen.

Det vi kunnat bidra med är att visa att även om barnfria kvinnor rapporterat ett upplevt utanförskap, så har vi kunnat bekräfta att de samtidigt kan uppleva en hög nivå av livstillfredsställelse. Genom att vi har kunnat visa att dessa två upplevelser kan existera jämsides så har vi bidragit med att öppna en dörr till vidare forskning inom detta specifika område. Det vi åstadkommit är att binda samman två områden i forskningen om frivillig

barnlöshet; den om utanförskap och den om lycka. Studien har visat att det inte behöver vara antingen eller, utan att en grupp som är normbrytande fortfarande kan uppleva höga nivåer av livstillfredsställelse. Vi hoppas kunna inspirera andra till att undersöka detta utanförskap på nya sätt, inte bara enskilt som något missgynnande för individen, utan också i en kontext där detta ställs emot andra aspekter av valet att förbli barnfri. Till exempel behöver inte detta val i varje fall betyda att man upplever en sämre kvalitet på livet i helhet genom ett utanförskap, utan det kanske är tvärt om, att det bidrar till högre kvalitet på grund av de andra aspekter som påverkas positivt av valet. Därmed kan utanförskap och hög livstillfredsställelse samexistera. Denna paradox anser vi viktig att undersöka vidare för att forskningen inte ska bli för ensidig.

6.5 Förslag på vidare forskning

Då vår studie likt många andra fokuserat på kvinnans roll i denna kontext, finns det fortfarande mycket att studera gällande mannens plats i barnfriheten. Att kvinnor studeras i högre utsträckning finns goda teoretiska och praktiska grunder för men det betyder inte att männen helt ska exkluderas ur diskussionen (Avison & Furnham, 2015:46-47). Som vi tidigare nämnt har det visat sig att föräldra-normerna kan tyckas starkare hos kvinnor, men det skulle vara intressant att ta reda på om det förekommer stigmatisering av barnfria män i samma utsträckning. Ett förslag till vidare forskning skulle därför vara att antingen replikera denna studie på män, eller att göra en jämförelsestudie för att se om det förekommer systematiska skillnader mellan barnfria män och kvinnor. Detta blir extra intressant eftersom det exempelvis visat sig att barnfria kvinnor tenderar vara högutbildade och leva i urbana områden, medan detsamma inte alls gäller för män (Avison & Furnham, 2015:46-47).

För framtida forskning kan det också vara intressant att fokusera på den aspekt som vår studie inte riktigt hade utrymme för att ta i beaktande i särskilt vid utsträckning, nämligen den om hur mödrars lyckonivåer påverkas av graviditeten och de första två åren med barn (Myrskylä och Margolis, 2014:1843). Denna aspekt kan vara både intressant och viktig att få med i en studie om detta ämne men då tror vi att man bör lägga mer fokus på den delen tidigt i uppsatsen och att i syftet ge utrymme för denna aspekt. Det kan vara värt att, i relation till vår studie och andra studier i ämnet, utföra en studie specifikt om detta och på så sätt ge denna del det fokus det förtjänar.

Ett annat förslag på vidare forskning skulle vara att hänge en hel studie åt den stigmatiseringsmodell som Link och Phelan presenterar i sin teori. Detta då det kan vara intressant att tydligare utforska till exempel på vilka sätt denna modell och dess komponenter kan yttra sig i den barnfria kontexten. Då kan man lägga större fokus på dessa komponenter i sin enkätundersökning och därmed förvissa sig om att man får in säkra indikatorer på stigmatiseringen. I vår studie har vi inte lagt vårt enda fokus vid dessa komponenter vilket gjort att vi inte till 100% kunnat säkerställa att denna modellen kan appliceras på barnfria och att de därmed kan sägas vara stigmatiserade. Men detta förslag på vidare studie skulle kunna lägga sitt huvudfokus just där och vi upplever att detta skulle kunna vara ämne för en uppsats för sig då det är ett ganska stort område där det finns mycket att undersöka.

7 Referenslista

- Adolfsson, Josefine. 2013. *Ingens Mamma: Tolv Kvinnor Om Barnfrihet*. Stockholm: Atlas
- Ahrne, Göran, och Peter Svensson. 2015. *Handbok I Kvalitativa Metoder*. Stockholm: Liber. Print.
- Ambjörnsson, Fanny & Bromseth, Janne., 2010. "När Du Gifter Dig Och Får Barn..." *Livslinjer : berättelser om ålder, genus och sexualitet*. Göteborg: Makadam.
- Avison, Margaret, and Furnham, Adrian. 2015. "Personality and Voluntary Childlessness." *Journal of Population Research* 32.1: 45-67. (Hämtad:2019-11-04)
- Barnfri. 2009. *Barnfri*. [Facebook]. <https://www.facebook.com/groups/barnfri/about/> (Hämtad: 2019-11-23)
- Basten, Stuart. 2009. *Voluntary Childlessness and Being Childfree*. St. John's College Oxford & Vienna Institute of Demography. (Hämtad: 2019-11-05)
- Björkmark, Maria. 2014. "INIFRÅN UTANFÖRSKAPET - en vårdvetenskaplig studie om lidande i utanförskap." Vasa, Finland: Åbo Academy University (Hämtad: 2019-12-01)
- Bloom, David E., and Pebley, Anne R. 1982. "Voluntary Childlessness: A Review of the Evidence and Implications." *Population Research and Policy Review* 1, no. 3: 203-24. (Hämtad: 2019-11-05)
- Calhoun, Lawrence G., and James W. Selby. 2, Apr. 1980. "Voluntary Childlessness, Involuntary Childlessness, and Having Children: A Study of Social Perceptions." *Family Relations*, vol. 29, pp. 181–183. JSTOR, doi:10.2307/584069. (Hämtad: 2019-11-05)
- Creswell, John W., and Creswell, J. David. 2018. *Research Design : Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Fifth ed. Los Angeles: SAGE
- Deflem, Mathieu (Ed.). 2008. "Sociologists in a Global Age: Biographical Perspectives." *Contemporary Sociology: A Journal of Reviews* 37.1: 79-80. Web. (Hämtad 2019-12-04)

- Engwall, Kristina, and Helen Peterson. 2010. *Frivillig Barnlöshet: Barnfrihet I En Nordisk Kontext*. Stockholm: Institutet För Framtidsstudier.
- Föräldrar med barn. 2013. *Föräldrar med barn*. [Facebook].
<https://www.facebook.com/groups/FochB/> (Hämtad: 2019-11-23)
- Gillespie, Rosemary. 2001. "Contextualizing Voluntary Childlessness within a Postmodern Model of Reproduction: Implications for Health and Social Needs." *Critical Social Policy*, vol. 21, no. 2, pp. 139–159., doi:10.1177/026101830102100201. (Hämtad:2019-11-03)
- Goffman, Erving & Matz, Richard. 2011. *Stigma : den avvikandes roll och identitet* 3. uppl., Stockholm: Norstedt.
- Johansson, Monica. 2014. *I Moderskapets Skugga: Berättelser Om Normativa Ideal Och Alternativa Praktiker*. Örebro: Örebro Universitet (Hämtad: 2019-11-04)
- Kemkes-Grottenthaler, Ariane. 2003. "POSTPONING OR REJECTING PARENTHOOD? RESULTS OF A SURVEY AMONG FEMALE ACADEMIC PROFESSIONALS." *Journal of Biosocial Science* 35.2: 213-26. Web. (Hämtad: 2019-11-05)
- Koropecykj-Cox, Tanya, et al. 23, Mars. 2007. "Through the Lenses of Gender, Race, and Class: Students' Perceptions of Childless/Childfree Individuals and Couples." *Sex Roles*, vol. 56, no. 7-8, pp. 415–428. Springer Science, doi:10.1007/s11199-006-9172-2. (Hämtad:2019-11-03)
- Lampman, Claudia, and Seana Dowling-Guyer. 1, Aug. 1995. "Attitudes Toward Voluntary and Involuntary Childlessness." *Basic and Applied Social Psychology*, vol. 17, no. 1-2, pp. 213–222. EBSCO, doi:10.1080/01973533.1995.9646140. (Hämtad: 2019-11-03)
- Link, Bruce G. & Phelan, Jo C., 2001. CONCEPTUALIZING STIGMA. *Annual Review of Sociology*, p.363. (Hämtad 2019-12-16)
- Letherby, Gayle. 2002. "Childless and Bereft?: Stereotypes and Realities in Relation to 'Voluntary' and 'Involuntary' Childlessness and Womanhood." *Sociological*

Inquiry, vol. 72, no. 1, pp. 7–20., doi:10.1111/1475-682x.00003. (Hämtad: 2019-11-04)

Noordhuizen, Suzanne, et al. 2011. "Explaining Fertility Norms in the Netherlands." *Journal of Family Issues*, vol. 32, no. 12, pp. 1647–1673., doi:10.1177/0192513x11409529. (Hämtad: 2019-11-04)

Park, Kristin. 2002. "Stigma Management among the Voluntarily Childless." *Sociological Perspectives* 45.1: 21-45. (Hämtad 2019-11-03)

Peterson, Helen. 2011. "Barnfri: En Stigmatiserad Position." *Sociologisk Forskning* 48.3: 5-26. JSTOR. (Hämtad: 2019-11-04)

Peterson, Helen, and Kristina Engwall. 2016. "Missing Out on the Parenthood Bonus? Voluntarily Childless in a "Child-friendly" Society." *Journal of Family and Economic Issues* 37.4: 540-52. Web. (Hämtad:2019-11-05)

Peterson, Rolf A.1983 "Attitudes toward the Childless Spouse." *Sex Roles*, vol. 9, no. 3, pp. 321–331. Springer Nature, doi:10.1007/bf00289667. (Hämtad: 2019-11-03)

Rosengren, Karl-Erik och Arvidson Peter. 1992. *Sociologisk Metodik*. 4 uppl., Almqvist & Wiksell.

Rosgardt, Nikolina. 2019. *Barnfrihet som normbrott - en kvalitativ studie om frivillig barnlöshet*. [B-uppsats]. Linnéuniversitetet: Växjö

Settle, Braelin, and Brumley, Krista. 2014. "It's the Choices You Make That Get You There": Decision-Making Pathways of Childfree Women." *Michigan Family Review* 18.1: 1-22. Web. (Hämtad 2019-11-05)

Tanturri, Maria L. & Mencarini, Letixia Mars. 2008. "Childless or Childfree? Paths to voluntary childlessness in Italy". *Population and development review* 34:: 51-77. (Hämtad 2019-11-03)

Tocchioni, Valentina. 2018. "Exploring the Childless Universe: Profiles of Women and Men without Children in Italy." *Demographic Research* 38.38, Art. 19: 451-470. Web. (Hämtad: 2019-11-03)

- Veenhoven, Ruut. 2014, april. *Making social conditions for human happiness: Ruut Veenhoven at TEDxUtrecht*. [online]. TEDxTalks.
<https://www.youtube.com/watch?v=-ypHg0c4NKA> (Hämtad 2019-11-22)
- Veenhoven, Ruut, 2015. Informed Pursuit of Happiness: What we should know, do know and can get to know. *Journal of Happiness Studies*, 16(4), pp.1035–1071. (Hämtad: 2019-12-10)
- Veevers, Jean E. 2, Apr. 1973. "Voluntary Childlessness: A Neglected Area of Family Study." *The Family Coordinator*, vol. 22, no. pp. 199–205.,
doi:10.2307/582108. (2019-11-04)
- Veevers, Jean E. 1974. "Voluntary Childlessness and Social Policy: An Alternative View." *The Family Coordinator* 23, no. 4: 397-406. doi:10.2307/583116; (Hämtad: 2019-11-05)
- Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska Principer Inom Humanistisk-samhällsvetenskaplig Forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad: 2020-01-03)

Bilaga 1

<https://forms.gle/Xniz3BuH82vuKpyv5>

Bilaga 2

Hej,

Vi är två studenter vid Linnéuniversitetet som genomför en studie om livstillfredsställelse och upplevt utanförskap bland kvinnor i relation till valet att skaffa barn eller valet att förbli barnfri.

Vi skulle verkligen uppskatta om du som är kvinna skulle vilja besvara den här enkäten som behandlar frågor kring ert val i barnfrågan, och därmed möjliggöra vår studie. Du är helt anonym och vi kommer inte att samla in några personuppgifter. Du har, fortsättningsvis, rätt att avbryta din medverkan när du vill.

De svar som du delger kommer endast att användas i den studie som vi nu utför och inte i något annat syfte. Det är bara vi som utför studien som kommer ha tillgång till svaren och de kommer inte att distribueras till annan part.

Anser admin att detta är olämpligt så kontakta mig gärna via PM.

Varma hälsningar,

Cassandra Lindh och Nikolina Rosgardt